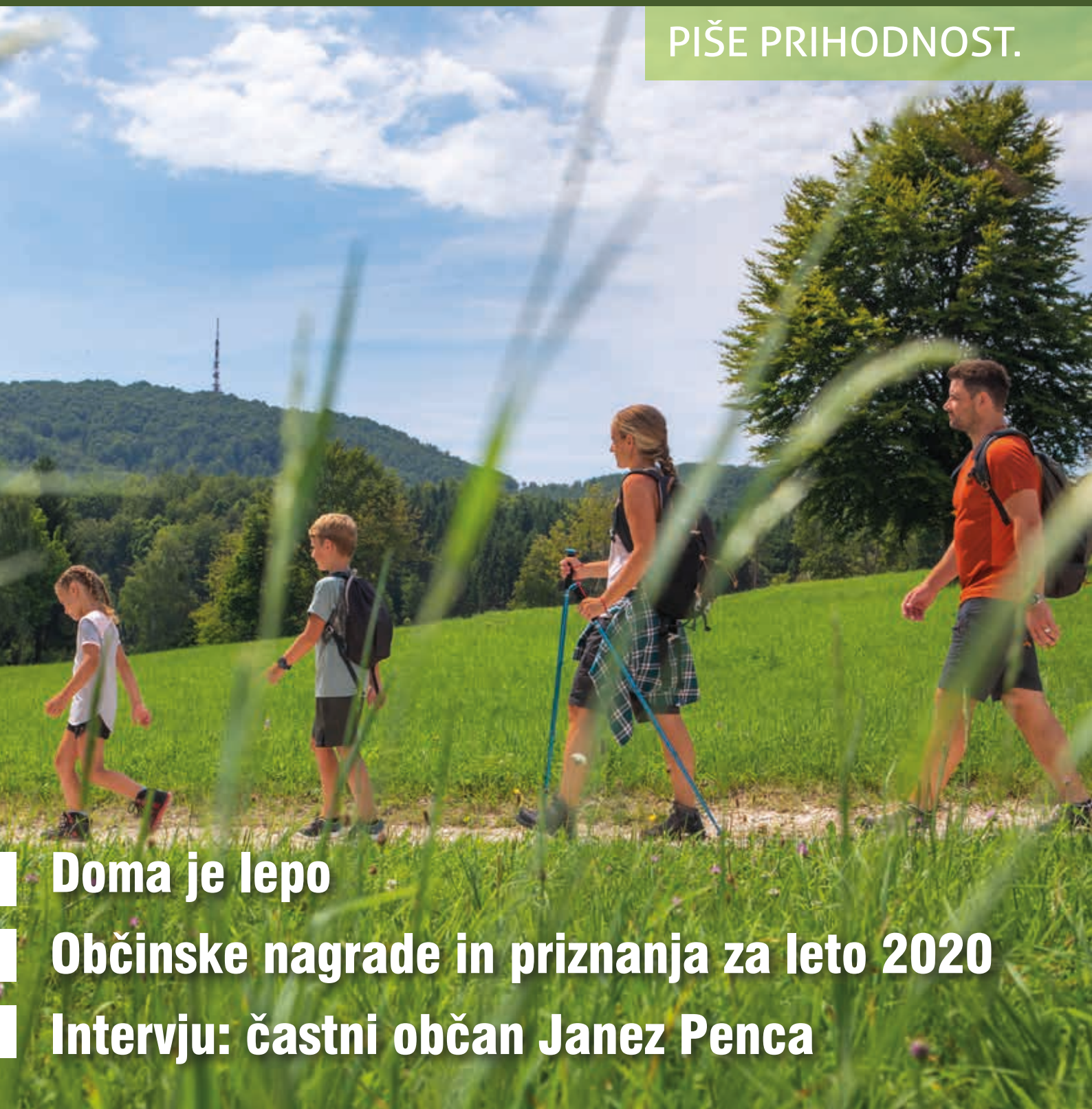

Glasilo Mestne občine Novo mesto,
številka 1, marec 2021

NOVO
MESTO

PIŠE PRIHODNOST.

Doma je lepo

Občinske nagrade in priznanja za leto 2020

Intervju: častni občan Janez Penca

Vse najboljše, Novo mesto!

0 naslovnici

Družinski pohod na Miklavžu s pogledom na Trdinov vrh.

KAZALO

3	Uvodnik	22	Intervju: Janez Penca, častni občan Mestne občine Novo mesto
4	Županova kolumna	24	Projekt Kakovost zraka
5	Kronika Občinskega sveta	25	Utripajoče Gorjansko srce
7	Prispevki svetniških skupin	26	Intervju: Dr. Irma Rozman Sinur
10	Nagrade in priznanja Mestne občine Novo mesto za leto 2020	28	Zavod Novo mesto predstavlja kopico novih aktivnosti
13	Doma v Novem mestu je resnično lepo!	29	Knjižnica Mirana Jarca: Z novimi izzivi nad epidemijo
14	Poklon kulturi in kulturnikom ob slovenskem kulturnem prazniku	32	Vamo tamo: Čevapčiči ali štruklji? Oboje je dobro!
15	Mestno jedro privablja vse več ponudnikov kulinaričnih užitkov	33	Na stežaj odprle vrata trškogorske odprte zidanice
16	Za občane na vidiku nova stanovanja, za obiskovalce razgledna ploščad	34	Drevesa so naši (so)meščani. Katero je najlepše?
18	Na voljo več evropskih sredstev za nove projekte	36	Butik ponovne uporabe Stara šola v Novem mestu
19	Odpadno olje ne sodi v okolje	38	Pametno podeželje, pametna vas!
20	Novomeški kolaž: kaj se je dogajalo v preteklih mesecih	39	Križanka

> Jure Marolt

VEDNO SE VRAČAMO DÓMU

Človek težko sam kaj naredi. Idealno je, če človek to ugotovi dovolj zgodaj v svojem življenju. Zato se obda s svojo družino, nepogrešljivimi prijatelji. Okoli sebe ima ljudi, ki jim zaupa in s katerimi (ali zaradi katerih) je močnejši.

To lahko preslikaš na skoraj vsa področja življenja. Misel ne velja le za posameznika, ampak še toliko bolj za skupnost. Raznolikost nas bogati. In skupaj zmoremo narediti veliko več.

Mestna občina Novo mesto še zdaleč ni le Novo mesto. To je le kamenček v mozaiku. Če želimo močno celoto, potrebujemo več nepremagljivih členov. 23 krajevnih skupnosti. 23 draguljev, zaradi katerih je naša občina drugačna in (vsaj za nas) privlačnejša od drugih. 23 krajevnih skupnosti, ki jih družijo nešteto zgodb.

Nekaj teh zgodb vam bomo predstavili. Nekaj jih že poznate, nekatere se morajo še napisati. Dejstvo, da smo Novomeščani in Novomeščanke, nas lahko navdaja s ponosom. Ne glede na to, kje smo, se vedno vračamo domov. Vedno se vračamo dómu.

S prebujanjem narave se prebuja tudi človek. Če je bila lanska pomlad zaznamovana z izbruhom epidemije, o kateri nismo še nič vedeli, se je v letu dni marsikaj spremenilo. Sončni žarki nas lahko navdajajo z optimizmom. Čas je, da zadihamo s polnimi pljuči.

Na študiju novinarstva na Fakulteti za družbene vede so nas hitro podučili, da obstaja razlog za to, da se slabe novice toliko bolj berejo in gledajo od dobrih. Ljudje pač raje vidijo nekoga, ki mu gre slabo, kot človeka, ki mu gre bolje kot njemu samemu. Vendar je nekaj

romantičnega v tem, da nasprotuješ ustaljeni praksi in raje posežeš po dobrih novicah. Zgodbah. Ljudem.

Kajti v svojem bistvu je vsaka novica zgodba o človeku. Od poročevalca pa je odvisno, na kakšen način jo bo predstavil. V novi številki glasila smo se odločili, da sledimo zgledu matere narave. Z njo smo tudi mi močnejši in prav zato se bomo tokrat osredotočili na tople, lepe in navdihujoče zgodbe.

Pomlad je tudi čas občinskega praznika. Rudolf IV. Habsburški je sredi štirinajstega stoletja na nek način zapečatil našo usodo. In prav je, da se stoletja kasneje spomnimo na vse tiste posameznike in organizacije, ki dajejo našemu mestu nekaj več. Verjetno se nikoli ne bomo spomnili vseh, ampak vsak meščan soustvarja našo zgodbo. Kaj smo se že odločili? Da damo prednost dobrim zgodbam.

Že dolgo poslušamo, da sedaj ni pravi čas za praznovanja. Že kakšno leto je tako. Čeprav se ne vidimo, pa se čutimo. Ljudje smo v svojem grobem bistvu sila socialna bitja in kmalu bo spet napočil čas, ko bomo skupaj napolnili Glavni trg in vsrkavali energijo drug drugega. Oh, kako čudovit dan bo to!

Povsod je lepo, a doma je najlepše. Naj gre za dom s štirimi stenami ali dom, ki ga določajo občinske oziroma državne meje. Dom je le dom. Vedno želiš, da prosperira v vseh ozirih. Z leti ga vedno bolj ceniš. Ko si mlad, je cel svet tvoj dom, potem pa tvoj nemirni duh najde svoje mesto pod soncem, ki ga osmišlja. Vsaj jaz sem srečen, ker lahko Novemu mestu rečem dom. Nikoli me ni vteklo drugam. Ker imam tukaj vse, kar si želim.

NOVO
MESTO

Novo mesto

Glasilo Mestne občine Novo mesto

UREDNIK

Jure Marolt

KOORDINACIJSKI ODBOR

Meta Retar, Tina Cigler, Peter Žunič Fabjančič, Urban Kramar, Nataša Jakopin, Sandra Boršič, Vanesa Dželađini, Manca Čampa Pavlin in Saša Sršen

NASLOVNICA

Jošt Gantar

JEZIKOVNI PREGLED

Barbara Grabnar Kregulj in Meta Uhan

PRODUKCIJA

KONVIKT, Novo mesto

SPLETNA STRAN

www.novomesto.si

NAKLADA

13.500 izvodov

IZDAJATELJ

Mestna občina Novo mesto

ZA IZDAJATELJA

Župan Mestne občine Novo mesto

MAREC 2021

ISSN C508-4547

BITI DOMA NA DOLENJSKEM JE LEPO!

Gregor Macedoni, župan

Kdor se je v soboto po gregorjevem mudil na Glavnem trgu, je dobil občutek, da je v središču turističnega kraja. Prek Kandijskega mosta so hodili proti staremu mestnemu jedru številni obiskovalci. Da niso domačini, je sporočala njihova govorica. Parkirišča so bila polna nedomačih registracij. Za sedež na terasi gostiln je bilo treba čakati. Novo parkirišče za avtodomev Portovalu je bilo premajhno, zato so nekateri lastniki potujočih domov uporabili še bližnje parkirišče za osebne avtomobile. Morda je bil potreben kanček sreče v statistiki epidemije, da smo v JV Sloveniji ter v Posavju prvi odpirali terase gostinskih lokalov. Pa vendar je bil prvi dan odprtja gostinskih teras novomeški Glavni trg okupiran z novinarskimi ekipami. Središčni in osrednji simbolni prostor Dolenjske je urejen. Na priložnost je treba biti pripravljen.

Istega dne je bil uraden začetek skrbno načrtovanega novega turističnega produkta Odprte zidanice. Končno, bi kdo rekel. Vendar ne gre za enostaven korak: imamo tradicijo odprtih rok in gostoljubja, nimamo pa tradicije, kako to tržiti in se ceniti na način, ki bi omogočal, da bodo pridni vinogradniki dobili pošteno plačilo za svoj pridelek in bo turizem na Trški gori omogočal zaposlitve. Zato je bilo sončno popoldne, ko so se številni pohodniki in kolesarji lahko »uradno« ustavili v zidanicah, polno pozitivne energije in iskrenega veselja. Tako vinogradnikov kot obiskovalcev. Največkrat je bilo slišati »To je bilo nujno!« in »Zakaj se to ni naredilo že prej?«. Dokaz, da ima turistični razvoj Novega mesta in Dolenjske velik potencial. Sodelovanje Društva vinogradnikov Trška gora in Mestne občine Novo mesto je premaknilo zadeve naprej.

Čas epidemije je prinesel tudi ukrep prepovedi prostega prehajanja občinskih mej. To je bila priložnost, da smo se vprašali, v kakšni občini živimo. Prav gotovo je privilegij živeti v občini, tako po številu prebivalcev kot po površini večji od mnogih drugih. Občina, ki je oblikovana okoli šestega največjega slovenskega

mesta, nudi številne storitvene in poslovne priložnosti. Poleg tega se ponaša z neverjetno naravno dediščino, ki nudi praktično vse tudi najzahtevnejšemu rekreativcu in ljubitelju narave. Naj navedem samo tri glavne sklope: reka Krka s pritoki, Gorjanci, vinorodne gorice. V zadnjih tednih je lepo vreme na pešpoti ob Krki, na Gorjancih in na Trški gori privabilo številne sprehajalce in rekreativne športnike. Srečevanja prijateljev, znancev ali pa zgolj sokrajanov v naravi in ob kavi na gostinski terasi naznanjajo boljše čase.

»Doma je lepo« je slogan kampanje, ki predstavlja krajevne skupnosti naše občine. Triindvajset jih je. Večina občanov ne zna naštetih niti polovice imen naših krajevnih skupnosti. Pa vendar je veliko bogastva v vsaki izmed njih. Seveda to ni samo čudovita narava. Največje bogastvo so ljudje, aktivni krajanji, ki neutrudno delajo za svojo skupnost. In zaradi teh je še lažje izreči, da je doma lepo.

 Boštjan Pucelj

KRONIKA OBČINSKEGA SVETA DECEMBER 2020–MAREC 2021

NAGRAJENCI MESTNE OBČINE NOVO MESTO

Na 17. redni seji Občinskega sveta, ki je prvič v zgodovini Mestne občine Novo mesto potekala na daljavo, so svetniki potrdili predlagane sklepe za podelitev priznanj in nagrad Mestne občine Novo mesto za leto 2020. Novi nagrajenci so tako: Janez Penca, Jasna Dokl Osolnik, Darinka Smrke, Alojz Medle in Hamo Čavrč.

POTRJEN PREDLOG OBČINSKEGA PRORAČUNA ZA LETO 2022

Občinski svet je na decembrski seji v drugi obravnavi sprejel predlog Odloka o proračunu Mestne občine Novo mesto za leto 2022, ki predvideva skupne prihodke v višini 52.589.453 evrov in skupne odhodke v višini 54.614.096 evra. Proračunska usmerjenost vodi k nenehnemu dvigovanju kakovosti življenja občanov in občanov Mestne občine Novo mesto in uresničevanju razvojnih ciljev. Stem se tudi nadaljuje investicijski cikel projektov, ki zadeva več kot 100 ambicioznih projektov.

NOVA ŠTIPENDISTA MESTNE OBČINE NOVO MESTO

Na decembrski seji sta bila predstavljena nova štipendista Mestne občine Novo mesto Zoya Aleksandra Bracović, odlična učenka Gimnazije Novo mesto in uspešna atletinja, in Uroš Topić, perspektiven mladi oblikovalec tekstilij in oblačil Naravoslovnotehniške fakultete Univerze v Ljubljani. Nova ambasadorja znanja predstavljata že peto generacijo občinskih štipendistov za šolsko leto 2020/2021 in tudi sicer izstopata po svojih izjemnih talentih.

POTRJEN PREDLOG DOPOLNITEV OSNUTKA POKRAJINSKE ZAKONODAJE

Občinski svet je razpravljal o stališču predloga oblikovanja pokrajin na podlagi določil Ustave Republike Slovenije, med katerimi je tudi oblikovanje in določitev dolenjsko-belokranjske pokrajine s sedežem v Novem mestu. Svetniki so potrdili predlog določenih sprememb in dopolnitev osnutka pokrajinske zakonodaje, ter izrazili nasprotovanje predlogu grba za Dolenjsko-belokranjsko

pokrajino, ki ga je oblikovalo heraldično društvo.

USMERITVE RAZVOJA NA OBMOČJU DRGANČEVJA

Svetniki so podprli pobudo o umestitvi projekta »Univerzitetni kampus in znanstveno-tehnološki park Novo mesto« v program izvajanja razvojnih ukrepov znotraj Evropske finančne perspektive 2021-2027, in da se za namen izgradnje prenese zemljišča na območju Drgančevja na državo. Svetniki podpirajo tudi predlog, da pristopijo k iskanju načina izvedbe celovitega izobraževalno-športnega kampusa na območju Drgančevja in podpirajo projekt »Energetske sanacije objekta Muzeja IMV v Drgančevju« kot pomembnega koraka k celoviti in dolgoročni ureditvi infrastrukturnih pogojev za dolgoročno umestitev muzejske zbirke zgodovine novomeške avtomobilske tehnične dediščine na območju Drgančevja.

SPREMENJEN LOKACIJSKI NAČRT ZA BRUSNICE

Sprejete spremembe in dopolnitve Odloka o občinskem lokacijskem načrtu Brusnice predvidevajo gradnjo treh večstanovanjskih objektov v središču kraja, pri čemer se pritličje lahko nameni tudi dejavnostim (npr. zdravstvena, izobraževanje ipd.), s spremljajočimi ureditvami (parkirišča in zelenica). Sprejeti prostorski akti omogoča tudi gradnjo oskrbovanih stanovanj, za katere je v zadnjem času veliko povpraševanja.

SPREMEMBE OBČINSKEGA PROSTORSKEGA NAČRTA ZA NOVI TRG

V prvi obravnavi so svetniki sprejeli dopolnjen osnutek sprememb odloka o občinskem podrobnem prostorskem načrtu Novi trg, ki bistveno zmanjšuje do sedaj predvideno možnost gradnje na tem območju. Za predvideno pozidavo območja je že bila izbrana arhitekturna rešitev v okviru javnega arhitekturnega natečaja.

ODLOK ZA ODMERO KOMUNALNEGA PRISPEVKA

V drugi obravnavi sprejeta odloka o podlagah za odmero komunalnega

prispevka sta posledica spremenjene zakonodaje, višina komunalnega prispevka pa s tem bistveno ne spreminja in ostaja na enaki ravni kot doslej. Svetniki so opredelili tudi nekatere nove oz. dodatne oprostitve, kot so npr. za gradnjo gasilske infrastrukture. Na področju komunalnega urejanja je bil sprejet tudi program opremljanja stavbnega zemljišča za gospodarsko cono Livada, ki je bila v zadnjih letih deležna celovite ureditve javne infrastrukture.

SKLEP O DOLOČITVI CEN PROGRAMOV V JAVNIH VRTCIH

Svetniki so na seji sprejeli Sklep o določitvi cen programov in rezervacij v javnih vrtcih in vrtcih s koncesijo Mestne občine Novo mesto v predlagani obliki, kar je skladno s povečanjem stroškov dela, ki so nastali na podlagi sprejetega Dogovora o plačah in drugih stroških dela v javnem sektorju ter spremembami Zakona o minimalni plači oz. sklepa o uskladitvi minimalne premije kolektivnega dodatnega pokojninskega zavarovanja za javne uslužbenke. Cene novomeških vrtecev bodo odslej višje za prvo starostno skupino za 4,8 odstotka oz. za drugo starostno skupino, 4,3. Pri obeh obšolskih vrtcih pa se cena za obe starostni skupini zviša za 4,9 odstotka.

KADROVSKE ZADEVE

Na področju kadrovske zadeve so svetniki imenovali Matjaža Bergerja za ravnatelja Anton Podbevšek Teatra in podali pozitivno mnenje za ponovni mandat Matije Slaka na mestu ravnatelja Glasbene šole Marjana Kozine Novo mesto. Svetniki so prav tako sprejeli sklep in potrdili listo 26 kandidatov Mestne občine Novo mesto za sodnike porotnike na Okrožnem sodišču v Novem mestu. Občinski svet je na seji ugotovil, da je Petru Kostrevcu zaradi odstopa in nezdržljivosti funkcij z novo funkcijo podžupana Mestne občine Novo mesto z dnem 1. 3. 2021 prenehal mandat predstavnika ustanovitelja v svetu javnega zavoda Gasilsko reševalni center Novo mesto ter v svetu javnega zavoda Osnovna šola Grm. Svetniki so potrdili tudi Gorana Makarja in Jožefo Šepetavc v svet javnega vzgojno-izobraževalnega zavoda Osnovna šola Bršljin za obdobje štirih let. Potrjen je bil tudi predlog imenovanja Jožeta Barboriča, Boška Jezerčiča in Matija Radeža za predstavnike

ustanovitelja v svet javnega vzgojno-izobraževalnega zavoda Osnovna šola Otočec za obdobje štirih let. Novi člani Sveta Območne izpostave Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti Novo mesto za obdobje štirih let so postali Nika Fink, Petra Nograšek in Borut Turk. Svetniki so podali tudi pozitivno mnenje o Tanji Rozman, Ireni Gole, Olgi Vodopivec in Boštjanu Papežu, kandidatih za ravnatelja javnega vzgojno-izobraževalnega zavoda Osnovna šola Bršljin. Prednost pri imenovanju pa imata zaradi poznavanja delovanja zavoda kandidata Irena Gole in Boštjan Papež. Občinski svet je nadalje izvedel tajno glasovanje za potrditev kandidatne liste za Razvojni svet regije JV Slovenija za mandatno obdobje 2021 – 2027, za konec pa so svetniki podali soglasje k imenovanju Gregorja Blažiča za direktorja – poveljnika Gasilsko – reševalnega centra Novo mesto za dobo štirih let. Svetniki so potrdili tudi sklep o imenovanju Špele Cesar za predstavnico ustanovitelja v svet Osnovne šole Bršljin za obdobje štirih let in Franca Bačarja, Marka Dvornika, Jasno Kos Plantan, Jerneja Strgarja ter Marjanca Trščinar Antič za predstavnike ustanovitelja v svet javnega zavoda Zavod za šport, kulturo, turizem in mladino Novo mesto, prav tako za štiri leta. Potrjen je bil tudi sklep o imenovanju Klavdije Seničar, Janeza Doltarja in Bojana Kovačiča v Komisijo romske skupnosti Mestne občine Novo mesto. Mandat traja pet let in začne teči marca 2021.

PREMOŽENJSKO-PRAVNE ZADEVE

Pri premoženjskih zadevah se je občinski svet seznanil in soglašal z vsebino osnutka menjalne pogodbe med Mestno občino Novo mesto in Stanovanjskim skladom Republike Slovenije, za menjavo nepremičnin na območju ZN Podbreznik in OPPN za sosesko Brod – Drage. Gre za pomemben korak naprej k gradnji novih stanovanj na območju Novega mesta. Skupno z navedenimi projekti bo Novo mesto v prihodnjih letih pridobilo več kot 500 novih stanovanj. Na področju premoženjskih zadev so svetniki obravnavali še štiri nepremičnine in parcelo v Kandiji. Občinski svet je sprejel tudi sklep o ugotovitvi javne koristi in odkupu oziroma razlastitvi nepremičnin za ureditev pešaško – kolesarske poti v gozdu Portoval ter rekonstrukcijo ceste Krka-Ragovo na več parcelah. Svetniki so potrdili še drugo dopolnitev Načrta ravnanja s stvarnim premoženjem Mestne občine Novo mesto za leto 2021, v drugi obravnavi pa so sprejeli tudi Odlok o ustanovitvi Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu v Mestni občini Novo mesto.

OSTALI AKTI

Svetniki so na 16. redni seji v drugi obravnavi večinsko sprejeli usklajen predlog odloka o spremembah in dopolnitvah Odloka o zazidalnem načrtu Podbreznik – SDZN 2. Občinski svet je v drugi obravnavi sprejel tudi predlog odloka o spremembah in dopolnitvah Odloka o Zazidalnem načrtu za poslovno oskrbni center ob Belokranjski cesti v Novem mestu. Po skrajšanem postopku je bil nadalje sprejet Odlok o spremembah in dopolnitvah Odloka o izvajanju gospodarske javne službe zbiranja in prevoza komunalnih odpadkov in gospodarske javne službe odlaganja ostankov predelave ali odstranjevanja komunalnih odpadkov na območju Mestne občine Novo mesto. Občinski svet je potrdil še začasne nujne ukrepe, in sicer Odredbo o podaljšanju veljavnosti odredbe, s čimer je pooblastil župana, da lahko podaljša nujne začasne ukrepe za čas trajanja epidemije nalezljive bolezni COVID-19, ki zadevajo javni potniški promet. Na področju javnih financ so svetniki potrdili Spremembe in dopolnitve Načrta ravnanja s stvarnim premoženjem Mestne občine Novo mesto za leti 2021 in 2022. Na področju urejanja prostora je bil sprejet sklep o prenehanju statusa javnega dobra na nepremičninah na Daljnem Vrhu, v Črešnjicah, Ždinji vasi in v Kandiji. Svetniki so se seznanili z gradivi Nadzornega odbora Mestne občine Novo mesto, ki zadevajo Poročilo o opravljenem nadzoru poslovanja v javnem podjetju Komunala d.o.o. za leti 2018 in 2019 ter Poročilo o opravljenem nadzoru posameznih postavk v proračunu občine za leto 2019, ki zadeva prevoze učencev. Občinski svet je po skrajšanem postopku sprejel Odlok o spremembah in dopolnitvah Odloka o ureditvi cestnega prometa v Mestni občini Novo mesto.

Svetniki so na 17. redni seji v prvi obravnavi sprejeli Elaborat za pripravo Odloka o podlagah za odmero komunalnega prispevka za obstoječo komunalno opremo in Odlok o podlagah za odmero komunalnega prispevka za obstoječo komunalno opremo, ki sta usklajena z novo krovno zakonodajo. Občinski svet je v drugi obravnavi sprejel usklajen predlog odloka o občinskem podrobnem prostorskem načrtu Športno-rekreacijski park Češča vas. Svetniki so v drugi obravnavi sprejeli tudi Odlok o določitvi plovbnega režima na odseku reke Krke v Novem mestu in amandmaja skupine svetnikov, vezana na vključitev dodatne lokacije (Pumpnca) na seznam rečnih pristanišč in znižanje višine kazni, ki so predvidene za kršitve odloka. Občinski svet je večinsko sprejel Odlok o ustanovitvi Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu v Mestni občini Novo mesto in Letni načrt varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami za leto 2021. Svetniki so se na seji med drugim seznanili s Poročilom o opravljenem nadzoru nad razpolaganjem s stvarnim premoženjem v Mestni občini Novo mesto v letu 2019 in Poročilom o opravljenem nadzornem pregledu nad izbranimi postavkami v stroških dela v Proračunu Mestne občine Novo mesto za leti 2018 in 2019, ter z Letnima poročiloma o delu Nadzornega odbora Mestne občine Novo mesto za leti 2020 in 2021, pa tudi predlogom letnega finančnega načrta Nadzornega odbora Mestne občine Novo mesto za leto 2021.

Na 18. redni seji je občinski svet v prvi obravnavi sprejel tudi spremembe in dopolnitve odloka o merilih za izdajo soglasij za obratovanje v podaljšanem obratovalnem času gostinskim obratom in kmetijam z gostinsko dejavnostjo. Sprejete spremembe so podpora gostincem na območju mestnega jedra, kjer bo redno obratovanje odslej možno do 24. ure.

 Peter Žunič Fabjančič

PRISPEVKI SVETNIŠKIH SKUPIN

KJE SE ZAČNE MOBILNOST? ZAKAJ NE BI STAREJŠI OSTAJALI V PRIJAZNEM OKOLJU DOMA?

Še preden se vključimo v promet, je treba zapustiti bivališče. Sindikat upokoencev je opozoril na dejstvo, da je v državi približno 11.000 stavb, ki bi potrebovale vgradnjo dvigal. V naši občini naj bi imeli 241 takih stavb. Prilagoditve bi bile potrebne tudi v nekaterih zasebnih hišah. Tako bi izboljšali mobilnost in možnost dolgotrajnega bivanja v domačem okolju tudi tistim, ki so gibalno ovirani. In najbolj pomembno – odložena bi bila potreba po institucionalnem varstvu. Življenje bi olajšali tudi mnogim mamicam, ki poleg vrečk vseh vrst prenašajo še otroka, ki sam ne more hoditi po stopnicah.

Zakaj je prišlo v naši občini do tako velikega števila večstanovanjskih stavb, ki nimajo dvigal? V letu 1974 je Skupščina občine, Oddelek za upravno pravne zadeve, izdala odločbo o izdaji gradbenega dovoljenja SGP Pionir za izgradnjo blokov v soseski Majde Šilc – Ragovska, ki po višini sicer zadoščajo takratnim predpisom, s tem da imajo glavni vhod s hriba, do katerega ni možen dostop z nikakršnim vozilom. Da je bilo ceneje. V resnici pa je dražje in neuporabno. Etažni lastniki Jakčeve ulice 20 so začeli odpravljati težavo. Pridobili so gradbeno dovoljenje in nadaljujejo z reševanjem spremljajočih zapletov. Med ostalim je problem tudi denar.

S svetnikom stranke DeSUS mag. Adolfom Zupanom v Občinskem svetu MO Novo mesto si prizadevava, da bi pri financiranju vsaj delno pomagali država in lokalna skupnost. Še posebej na nivoju države je izredno težko premakniti tudi najmanjšo zadevo, celo ugotoviti, kdo je za kaj pristojen. Za možnost financiranja s pomočjo evropskih sredstev je DeSUS dal predlog Vladi RS in ministrstvom, župan naše MO pa je pobudo posredoval Združenju mestnih občin Slovenije, ki mu je takrat predsedoval.

Naša občina je v proračunu na predlog DeSUS za leto 2022 v postavki »izboljšave za odpravo arhitektonskih ovir« zagotovila 20.000 EUR. Predlagali smo 40.000. Če bi bilo v občinskem svetu več svetnikov DeSUS-a, bi dosegli najbrž večji znesek.

Sredstva so namenjena subvencioniranju socialno šibkejših, saj za sofinanciranje projekta kot celote zaenkrat ni pravne osnove. Še vedno se trudimo, da bi se kaj premaknilo na nivoju države, da bi prišli tudi do evropskih in/ali državnih sredstev, saj je odpravljanje arhitektonskih ovir problem v vsej državi. Kakšen bo rezultat, ni mogoče napovedati. Zaenkrat slabo kaže, čeprav je še vedno možno pridobiti evropska sredstva, če bi se malo bolj potrudili pri Načrtu za okrevanje in odpornost. Obljubiva, da ne bova odnehala s prizadevanji. Pri tem sva že in bova tudi v prihodnje sodelovala z drugimi strankami in politiki vseh barv. Gre za ljudi, ki imamo podobne potrebe, gre za spoštovanje starejših, ki jim v primeru dvigal v blokih ne bi bilo treba zapustiti svojih prijaznih domov. In občutek, da te spoštujejo, baje odžene marsikatero bolezen.

Ostanite zdravi, vse dobro in lep pozdrav. In hvala, kernam zaupate...

Ana Bilbija, univ. dipl. iur.,

svetniška skupina DeSUS

Toda vsi občani še niso zadovoljni, saj v naši občini komunalno še niso opremljene vse krajevne skupnosti. Zato ni čudno, da se nekateri krajani počutijo pozabljeni od vseh, kot da živijo na koncu sveta, čeprav bivajo le v malo bolj oddaljeni vasi. Tam žarnica sveti, voda pa še ne priteče iz vodovoda, ampak iz vodnjaka. Kanalizacije še ni, odplake ne odteka v čistilno napravo, ampak v greznico. Tudi vse ceste še niso asfaltirane in zgledno vzdrževane. Internetnih povezav še ni ali so slabe. Tam življenje še danes teče drugače... Namesto budilke pojejo ptice, cvetje opojno diši, na vrtu raste zdrava zelenjava, slastno jabolko osveži... Narava pomirja in tudi vrača...

V sodobni družbi se poudarja družbeno odgovornost in trajnostni razvoj. Od vseh organizacij in podjetij se pričakuje družbeno odgovorno ravnanje. Mag. Anita Maček ta pojem razlaga kot »predvsem poštenost brez zlorabe preko meja, ki jih zahteva zakonodaja, in odgovornost organizacij za vplive na družbo: na ljudi, naravo«.

Živetiz naravo, sobivatz naravnim okoljem – to naj bo tudi naš izziv. Živeti na deželi pa naj postane luksuz, ki nam ga bodo zavidali vsi.

Vesna Barborič,

članica svetniške skupine
GAS – Gospodarsko aktivne stranke

LEPO JE, A NAJ BO ŠE LEPŠE!

Lepo je slišati tujca, ki hvali lepoto našega Novega mesta in njegove okolice. Ja, pri nas je res lepo. V zadnjih 70 letih sta vidna izjemen napredek in razvoj našega kraja. Veliko stvari se je spremenilo na bolje. Prej makadamske ceste so zdaj asfaltirane, urejena so urbana stanovanjska središča, urejajo se gospodarske cone, iz pip teče čista, pitna voda, ulice so čiste in urejene, imamo dober izobraževalni in zdravstveni sistem, tudi ljudje so še prijazni. Kdo še pere umazano perilo v potoku ali Krki? Prvi vtis o kraju je zelo lep.

DOBRO SODELOVANJE DRŽAVE IN OBČINE PRI IZBOLJŠANJU PROMETNE VARNOSTI IN POVEZLJIVOSTI

Rekonstrukcija Šmihelske in Mirnopske ceste sta relativno obsežna projekta, pri katerem sta tako občina kot država

pokazali veliko mero zavzetosti, da se projekta izpeljeta v čim krajšem času.

Izboljšana pretočnost in varnost prometa v KS Šmihel in KS Bršljin bosta dvignili kakovost življenja občanov v teh krajevnih skupnostih pa tudi vsem pešcem, kolesarjem, voznikom in ostalim udeležencem prometa, ki vsakodnevno uporabljajo ti zelo obremenjeni prometnici.

Z veseljem ugotavljamo, da imamo v novomeški občini široko odprta vrata do ministrstva za infrastrukturo. Minister Jernej Vrtovec je takoj ob nastopu mandata, sproti mandatu, obiskal Novo mesto. Rezultat dobro pripravljenih projektov in iskrene želje ministrstva po njihovi izvedbi bo dokončanje obeh rekonstrukcij v letošnjem letu. Razvoj infrastrukture pa se bo do leta 2024 nadaljeval z enim večjih prometnih projektov naše občine – izgradnjo nove šmihelske obvoznice.

Rekonstrukcija Šmihelske ceste se je začela leta 2018 z deli okoli zdravstvenega kompleksa, mostu prek Težke vode, odseka za Košenice, prehoda čez železniško progo v Šmihelu in novega postajališča pri Šolskem centru Novo mesto. Zadnja (tretja) faza zajema izgradnjo manjkajočega pločnika mimo Osnovne šole Šmihel proti pokopališču in se bo zaključila do letošnjega poletja.

Krajevne skupnosti najbolje razumejo lokalne potrebe in so s svojimi neodvisnimi proračuni tudi mesto, kjer lahko občani predlagajo in sodelujejo pri realizaciji projektov in tako najbolj neposredno sodelujejo pri odločanju o porabi javnega denarja. Primer rekonstrukcij državnih cest v Šmihelu in Bršljinu sta dober zgled sodelovanja vseh treh nivojev oblasti: krajevnih skupnosti, občine in države.

Marko Dvornik,

svetniška skupina NSi

N.Si

ČAS, KO SE DIJAKA KAZNUJE, KER NA JAVNEM MESTU IZRAŽA ŽELJO IN POTREBO PO NORMALNEM IZOBRAŽEVANJU V ŠOLSkih KLOPEH

Mineva leto dni od začetka epidemije covid-19, ki nam je obrnila življenje na glavo. Od sprejetja prvih ukrepov naprej se srečujemo z dvomom v njihovo učinkovitost in sorazmernost. Najbolj sporen je bil vsekakor ukrep zaprtja šol za štiri mesece, ki ni bil podprt z nobeno raziskavo. Tudi vsi ostali omejevalni ukrepi ne slonijo na raziskavah, velikokrat so celo v nasprotju s priporočili stroke. Živimo pač v času, ko obramboslovce ve več kot epidemiolog. Otroci so bili prikrajšani za svojo ustavno pravico do svobodnega izobraževanja. Učenci v prvem triletju se vsekakor niso sposobni učiti na daljavo, pa tudi za drugo triletnje je učinkovitost takšnega pouka zelo vprašljiva. Na žalost so morali dijaki svojo pravico do normalnega izobraževanja iskati na protestih. Res žalostno, kam nas je pripeljala nesposobna vlada. In namesto da bi poiskala rešitve še za dijake, izkazuje svojo moč nad mladoletnimi otroki in jih kaznuje, ker so si drznili opozoriti na svoj problem. Največji absurd v tej zgodbi je v tem, da bodo ravno ti otroci vračali kredite, ki jih najema ta vlada in s svojimi nepremišljenimi ukrepi denar meče skozi okno.

Seveda tudi naša občina sledi vladnim zgledom in ne naredi ničesar, da bi pomagala socialno najbolj ogroženim družinam v občini v obliki socialne pomoči ali zmanjšanja plačila komunalnega prispevka, delitvi brezplačnih zaščitnih mask ...

Socialni demokrati smo v preteklih letih tradicionalno delili ob dnevu žena nageljne. Tokrat zaradi omejitvenih ukrepov tega nismo storili, smo pa dragim dekletom in damam podarili akcijo SAMO JA POMENI JA in skupaj s partnerji v parlamentarni postopek vložili predlog spremembe kazenskega zakonika, ki bo na novo urejal spolno nedotakljivost.

Srečko Vovko,

svetniška skupina Socialnih demokratov

SD SOCIALNI DEMOKRATI

POVSOD JE LEPO, DOMA JE NAJLEPŠE

V MO Novo mesto smo zelo resno in odgovorno pristopili k oblikovanju nove strategije razvoja turizma 2025. Ob snovanju pa se zavedamo, kako resničen je slogan »Turizem smo ljudje«, zato je še toliko pomembnejše, da poznamo zgodovino, lepote in bogastvo kulturne in naravne dediščine v občini. Predlagam, da turistično spoznavanje začnemo v Novem mestu, kjer smo z obnovljenim Glavnim trgom pridobili čudovit prostor za sobivanje, srečevanje in organiziranje dogodkov ter prireditve. Ko se sprehajamo po mestu, lahko s ponosom pripovedujemo o Leonu Štuklju, čigar spomenik nas pozdravi že pred Kandijskim mostom. Na Glavnem trgu nam svoje zgodbe pripoveduje Janez Trdina, ki nas vabi na potepanje po Gorjancih. S svojimi bajkami nas odpelje tudi na Mehovo in v podgorjanske vasice, kamor vodijo številne na novo urejene kolesarske in pohodne poti. Ob Trdini nam svoje verze šepeta Dragotin Kette in nas vabi na sprehod po Kettejevem drevoredu ali ob reki Krki. Seveda ne moremo mimo bogatih zbirk Dolenjskega muzeja in znamenite Kapiteljske cerkve sv. Nikolaja (od leta 2006 škofijske). V cerkvi je na ogled edina Tintorettova slika v Sloveniji, ob 650. obletnici Novega mesta in 10-letnici škofije pa so postavili nova hrastova vrata z bronasto umetniško prevleko. Med spoznavanjem Novega mesta nas pozdravi tudi Marjan Kozina, ki nas s svojo glasbo popelje na Trško goro. Lani je MO Novo mesto prek javnega razpisa za sofinanciranje novih turističnih storitev finančno podprla štiri ponudnike: Rideme, Green Adventure, Vinsko klet Colnar in Društvo vinogradnikov Trška gora. Sedaj se bodo lahko številni pohodniki tudi brez najave vsak vikend ustavili v odprtih zidanicah. S Trške gore se spustimo na Otočec, kjer lahko uživamo v lepo urejenem pustolovskem parku, hotelu Šport z njegovo bogato ponudbo in hotelu Grad Otočec, kamor lahko pripeljemo tudi zahtevnejše goste.

Člani svetniške ekipe SDS aktivno sodelujemo pri snovanju strategije razvoja turizma 2025 in se zavzemamo za ohranjanje naravne in kulturne dediščine ter za izgradnjo potrebne turistične infrastrukture na celotnem področju občine. Če imate tudi vi konstruktivne predloge, pripombe ali vprašanja, vas vabimo, da nam pišete na: predsednik.novomesto@sds.si

Na koncu naj vas povabim, da raziskujete, obiščete, si ogledate, poizkušate in

spoznavate bogato turistično ponudbo naše občine. Več informacij najdete na <https://www.visitnovomesto.si/>.

Marjanca Trščinar Antič,

svetniška skupina SDS

PRVA NOVOMEŠKA OBVOZNICA ZA BOLJ VARNO KRAJEVNO SKUPNOST REGRČA VAS

Na obrobju Novega mesta leži ena najlepših krajevnih skupnosti v naši občini, Krajevna skupnost Regrča vas. Ima svoj dom krajanov z igriščem, skill park za urjenje veččin gorskega kolesarstva, veliko zelenih površin in možnosti za sprehode v naravi.

Največja težava v tej lepi skupnosti je prometna ureditev. To je zaznala tudi Slovenska ljudska stranka (SLS) in za mandatno obdobje 2018–2022 v svoj program umestila ureditev južne povezovalne ceste. Ta bo uredila trenutno nemogoče prometne razmere v krajevni skupnosti in bo hkrati obvoznica za Mestno občino Novo mesto. Seveda je za izvedbo takega projekta pomembno sodelovanje članov SLS v Odboru za okolje, prostor, komunalno in promet ter delo posameznikov v občinskem svetu.

Nova predsednica sveta Krajevne skupnosti Regrča vas je ob pomoči posameznikov v svetu naredila pomemben preboj pri uresničitvi zastavljenega programa ureditve prometne infrastrukture. Ob izdatni pomoči župana in občinske uprave so bili prvi koraki pri realizaciji južne povezovalne ceste že narejeni. Upamo, da bo tudi izvedba izpeljana po obljubljeni časovnici in se bomo v letu 2025 že lahko veselili prve obvoznice v Novem mestu.

Nova cesta bo veliko prinesla naši skupnosti. Otroci bodo lahko varno hodili v šole, starejši krajani pa na sprehode. Obvoznica bo hkrati omogočila tudi lažji dostop do ključnih delov mesta za vse

prebivalce Mestne občine Novo mesto, predvsem za zaposlene v bolnišnici, zdravstvenem domu, šolskem centru itd.

Omenjeni projekt poteka po območjih krajevnih skupnosti Regrča vas, Gotna vas in Šmihel. Za vse tri krajevne skupnosti je izrednega pomena, njegova izvedba pa bo spet pokazala, da je za ureditev bivanjskih pogojev treba uspešno sodelovati.

Andrej Resman,

svetniška skupina Slovenske ljudske stranke

Krajevne skupnosti živijo le z ljudmi. Naša pokrajina je lepa in prav je, da jo cenimo, hkrati pa se zavedamo vrednosti tega, kar delamo, ustvarjamo, ne le zase, ampak za širšo skupnost. Dotaknili se bomo dela v treh večjih krajevnih skupnostih v naši občini, katerih predsedniki svetov krajevnih skupnosti prihajajo iz naših vrst.

V Krajevni skupnosti Drska, ki je pred kratkim praznovala svojo štirideseto obletnico, se veselijo prenovljene ceste na Drski, nove trgovine, urejenega uvoza v Irčo vas, novih kolesarskih poti na Topliški cesti, v Srebrničah in na Ulici Slavka Gruma, predvidene prenove Westrove in Volčičeve ulice, urejene javne razsvetljave na Šegovi ulici in v Irči vasi ter izgradnje nove brvi čez Krko v Irči vasi skupaj z ureditvijo dostopa do reke s sprehajalno potjo v Portoval. Ravno ta mesec zaključujejo projekt prenove otroškega igrišča na Cesarjevi ulici, začeli bodo urejati dostopno pot do reke Krke v Srebrničah

V Krajevni skupnosti Šmihel so uredili 2. fazo Šmihelske ulice, od uvoza na Regrške Košenice do Šukljetove ulice, zdaj je na vrsti še 3. faza od cerkve do Osnovne šole Šmihel. Posodobili so javno razsvetljavo, dobili nov pločnik in preplastili kar nekaj cest. Pomemben je začetek sanacije ceste v ulici Ob Težki vodi. Usad ceste je urejen, letos in prihodnje leto pa pričakujejo nadaljevanje aktivnosti za čim prejšnje dokončanje. Uredili so športno igrišče

na Košenicah, športnemu društvu pa pomagali pri nakupu nove kosilnice. Med pomembnejšimi dejavnostmi izpostavljajo tudi prizadevanja za mirno sožitje krajanov. Radi bi uredili ekološke otoke za ločevanje odpadkov in njihovo okolico.

Tudi iz Krajevne skupnosti Otočec poročajo o številnih popravilih lokalnih cest, pohvalijo se z obnovljenim mostom čez reko Krko, preplastitvijo povezovalne ceste proti Ratežu, na Trški gori so proti Črešnjicam zgradili 400 metrov nove ceste, novo cesto pa imajo tudi v Skalni ulici. V Ždinji vasi imajo nov vodohran, začeli so z izgradnjo kanalizacijskega omrežja, v obrtni coni obnavljajo vodovod, gradijo pločnik in postavljajo javno razsvetljavo, nova pa je tudi avtobusna postaja. V Gornjem Grčevju so pomagali sanirati cesto, obnovljena in asfaltirana je tudi cesta v Dolenji vasi pri žagi. Začenjajo z dejavnostmi pri projektu za pridobitev gradbenega dovoljenja za ŠRC Pluska in projekt sanacije stare šole v središču Otočca, končno pa so dočakali tudi začetek gradnje novega otroškega vrtca in prizidka k OŠ Otočec.

Pridobitve, ki lepšajo življenje in bivanje v našem kraju, niso delo peščice posameznikov, ampak skupnosti, so odraz volje in prizadevanj društev, šol, vrtcev in drugi organizacij. Ob pandemiji smo še dodatno spoznali, kako lepo je živeti v urejenem kraju, zato je res vredno pohvaliti krajevne skupnosti za njihove predloge, načrtovanje in izvedbo projektov, pomembnih za razvoj in napredek Novega mesta. Vsem ljudem dobre volje in pozitivne energije, ki s svojim delom, tudi prostovoljnim, pripomorete k napredku in dvigu kvalitete bivanja v lokalnem okolju, iskrena hvala.

Svetniška skupina Zveze za Dolenjsko

NAGRADE IN PRIZNANJA MESTNE OBČINE NOVO MESTO ZA LETO 2020

Praznik Mestne občine Novo mesto je 7. april, dan, ko so bile leta 1365 Novemu mestu podeljene mestne pravice. Letos bo mesto praznovalo svoj 656. rojstni dan, ob tem pa smo se zopet spomnili na številne posameznike, ki so ga s svojimi dejanji in zgledom povzdignili še na višjo raven.

JANEZ PENCA

ČASTNI OBČAN MESTNE OBČINE NOVO MESTO ZA LETO 2020

Novomeščan Janez Penca je svoje talente dokazal kot atlet, učitelj, prevajalec, založnik, pisec; je tenkočuten premišljevalec sveta, zagovornik ohranjanja okolja in narave, glas kritične javnosti.

S svojim delom je izjemno prispeval k razvoju novomeške atletike. Po končani športni karieri, ki je bila v znamenju vrhunskih dosežkov, se je še petindvajset let kot trener posvečal vzgoji atletinj in atletov vseh starostnih tekaških skupin. Leta 1990 je za sodelovanje pri razvoju slovenske atletike prejel Bloudkovo plaketo; za svoj prispevek k razvoju atletike je dobil tudi naziv častnega člana Atletskega kluba Krka Novo mesto.

Ob atletiki je Janez Penca z odliko dokončal študij angleščine in primerjalne književnosti. Bil je odličen pedagog, ki je odgovorno, zgledno in uspešno opravljal delo srednješolskega profesorja angleščine. Pri tem je bil izjemno inovativen in prodoren, saj je že na začetku učiteljske kariere v svoj pouk vpeljal integrirano učenje tujega jezika in stvarnih vsebin s področja naravoslovja.

Robert Kokol, Foto Asja

»Naloga učiteljev in sploh vseh odraslih je, da vzgajamo mlade tako, da bodo našli zadovoljstvo v pravih stvareh,« je izjavil ob neki priložnosti.

Napisal, prevedel in izdal je številne knjige s področja filozofije, psihologije in

osebne rasti, kot prevajalec strokovnih člankov je sodeloval tudi s Fakulteto za šport. V svojih izvirnih člankih zagovarja trajnostne rešitve pri reševanju perečih globalnih okoljskih problemov. Dvajset let (1996–2016) je izdajal revijo Vrhunski dosežek, za katero je prevajal vsa gradiva, jo urejal in skoraj za vsako od 124 števil napisal tudi »urednikovo besedo«.

Prevajalsko, publicistično in esejistično delo Janeza Pence, enako kot njegovo življenje v atletiki, prežema logika ekološkega pogleda na svet, v katerem je vse povezano z vsem drugim. Iz te logike izhaja njegovo prepričanje, da morata športnika, tako kot vsakega dobrega človeka, krasiti jasna misel in čista vest.

ALOJZIJ MEDLE

NAGRADA MESTNE OBČINE NOVO MESTO

Alojzij Medle je že več kot šestdeset let prepoznavna osebnost na področju športa ne le v novomeški občini, ampak tudi širše. Kot eden izmed prvih Dolenjcev z licenco učitelja smučanja najvišje stopnje se je vključil v smučarsko društvo in začel učiti mlade smučati ter jih pripravljati na tekmovanja. V 90. letih prejšnjega stoletja je ustanovil Rogovo šolo smučanja, ki je letno omogočila tečaje za več kot tisoč otrok z Dolenjske in Bele krajine, organiziral pa je tudi tečaje za pridobivanje naziva »učitelj smučanja«.

Njegova druga športna ljubezen je košarka. Leta 1975 je bil med pobudniki ustanovitve Dolenjske košarkarske lige, bivše košarkarje pa je spodbudil, da so skupaj ustanovili Košarkarski klub Loka 74, ki deluje še danes. V devetdesetih letih se je kot predsednik Košarkarskega kluba Novoles odločno zavzemal za geslo »Košarka v vse osnovne in srednje šole« in s tem prispeval k popularizaciji košarke med šolsko mladino.

Alojzij Medle (Slavko) še danes z veseljem naredi svoj veleslalomski zavoj na smučišču Gače in obleče košarkarski dres. Veseli se vsakega uspeha mladih novomeških športnikov in tega, kako mesto živi s športom. Njegov trud ni bil zaman.

JASNA DOKL OSOLNIK

NAGRADA MESTNE OBČINE NOVO MESTO

Jasna Dokl Osolnik je prepoznavna oseba na več področjih. Med letoma 1975–1979 je kot športna gimnastičarka TVD Partizan Novo mesto osvojila 13 medalj na balkanskih igrah, leta 1979 je na sredozemskih igrah v Splitu osvojila 1. mesto na gredi in 2. mesto na parterju. Udeležila se je dveh svetovnih prvenstev

v gimnastiki (1978 v Franciji in 1979 v ZDA).

Po zaključku športne kariere je diplomirala iz geografije in etnologije ter nato delovala v svoji agenciji za snovanje in organizacijo dogodkov, prireditvev in slovesnosti.

Ob ustanovitvi Anton Podbevšek teatra je sodelovala v kolektivu že pri pripravi prve premiere, od leta 2007 do 2014 pa je bila v gledališču zaposlena kot producentka. Leta 2014 se je zaposlila kot koordinatorica in organizatorica kulturnih programov v Dolenjskem muzeju Novo mesto, leto kasneje pa je postala direktorica ustanove.

Pod vodstvom Jasne Dokl Osolnik je Dolenjski muzej v svoje delovanje vključil sodobne muzejske pristope in začel iskati močnejše povezave z drugimi institucijami. Dobro delovanje muzeja se danes kaže v kombinaciji kakovostnega strokovnega in raziskovalnega dela predanih in vrhunsko usposobljenih sodelavcev ter v iskanju vsebin, ki pritegnejo širše množice. Med drugim je bil prav Dolenjski muzej Novo mesto pobudnik zelo uspešnih tematskih let, ki so povečala ugled Novega mesta.

DARINKA SMRKE

NAGRADA MESTNE OBČINE NOVO MESTO

Maja 2014 je pet prostovoljk v Novem mestu ustanovilo prvo skupino Šole zdravja Novo mesto – Portoval 1 in že v prvem letu se ji je pridružilo šestdeset članic in članov. Skupino od vsega začetka vodi Darinka Smrke, ki je tudi ena od ustanoviteljic skupine. Od ustanovitve prve skupine do danes je Darinka Smrke sodelovala pri ustanovitvi trinajstih skupin v Mestni občini Novo mesto. Vzpostavila je sodelovanje z vrtci in osnovnimi šolami v Novem mestu, z RIC Novo mesto pa sodeluje pri izobraževanju vaditeljev prostovoljcev in v programu vseživljenjskega učenja ter z Zdravstvenim domom Novo mesto pri izvajanju preventivnega programa. Konec leta 2019 je postala tudi vodja podružnice Šola zdravja Novo mesto, aktivna pa je tudi v Društvu upokoencev Novo mesto.

Darinka Smrke vodi prostovoljno delo zelo organizirano in učinkovito, predvsem pa deluje povezovalno pri različnih projektih v lokalnem okolju. Pomen njenega dela se kaže tudi v blaženju stisk zaradi osamljenosti ter v graditvi medsebojnih stikov med starejšimi in tudi med različnimi generacijami. V času omejitev zaradi epidemije koronavirusa Covid-19 se je to med drugim odrazilo v številnih kličih oz. pogovorih med člani Šole zdravja, v pomoči pri nakupovanju osnovnih potrebščin, ob zadnjem potresu na Hrvaškem pa tudi z zbiranjem finančnih sredstev za sorodnika članice, prizadetega v potresu.

HAMO ČAVRK TRDINOVA NAGRADA

Hamo Čavrk je akademski kipar, ki se že vrsto let posveča grafiki. V Sarajevu je končal Akademijo likovnih umetnosti in se nato dve leti izpopolnjeval v mojstrski delavnici Antuna Avgustinčiča v Zagrebu. Leta 2007 je na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani zaključil magistrski študij grafike.

Razstavljal je na več kot 80 samostojnih in na 400 skupinskih razstavah doma in v tujini. Je udeleženec grafičnih bienalov v Berlinu, Varni, Kyotu, Krakovu, Kairu, Maastrichtu, Douru, Ljubljani, Otočcu, Zagrebu in drugje.

V Novem mestu je imel več samostojnih razstav: leta 2002 v Galeriji Krka, leta 2007 v Jakčevem domu, leta 2012 v galeriji Simulaker, leta 2019 v Kulturnem centru Janeza Trdine v galeriji Kocka. Sodeloval je tudi na skupinskih razstavah članov DLUD.

V letu 2020 je v Kabinetu grafike Hrvaške akademije znanosti in umetnosti v Zagrebu razstavljal grafično mapo Carta Incognita, udeležil se je 10. mednarodnega bienala grafike v Douru na Portugalskem in razstavljal v Kranju na 9. mednarodnem festivalu umetnosti.

Za svoje delo je prejel številna priznanja ter nagrade doma in v tujini.

> Manca Čampa Pavlin, Mestna občina Novo mesto

DOMA V NOVEM MESTU JE RESNIČNO LEPO!

V sodelovanju s Televizijo Vaš kanal predstavljamo kampanjo z naslovom Doma je lepo, v kateri boste spoznali 23 krajevnih skupnosti, vsaj 23 priložnosti za raziskovanje domače občine in nešteto razlogov, da se na izlet k lokalnemu ponudniku domačih pridelkov ali zgolj na sprehod po zelenih planjavah odpravite k prvim sosedom. Vsak teden namenjamo eni krajevni skupnosti, poleg televizijskega prispevka pa raznolike članke pripravljamo na spletni strani novomesto.si in na družabnih omrežjih. Kot prve štiri so se predstavile krajevne skupnosti Gabrje, Otočec, Center in Birčna vas.

Projekt je nastajal v času epidemije, ko smo bili ljudje omejeni na bivanje znotraj občine in smo kmalu spoznali, da pogosto hrepenimo po obiskovanju tujih znamenitosti in mest, medtem ko domačega kraja v resnici sploh ne poznamo dovolj dobro.

Mestna občina Novo mesto ni le mestno jedro, je čudovit preplet gričevnatih območij z naravnimi danostmi zelenih površin na mestnem obrobju, ki segajo vse do središča mesta, kjer reka Krka v znamenitem rečnem okljuku loči občino na dva dela. Novo mesto ni zgolj prestolnica Dolenjske s tovarniškimi in podjetniškimi priložnostmi, Novo mesto predstavljamo ljudje, ki čutimo in dihamo z naravo, se radi odmaknemo na hribovje in v vinograde, skrbimo za okolje, predvsem pa smo predani okolju, v katerem živimo.

Mestni obod, ki ga na jugovzhodu obdajajo Gorjanci, je prva izmed turističnih točk, ki smo jo občani pridno obiskovali v preteklih mesecih in občudovali njene značilnosti ne glede na hladen zimski čas. Na jugozahodu Mestno občino Novo mesto obdaja Ljuben v KS Birčna vas in KS Uršna sela, na zahodu se kažejo nastavki Kočevskega roga, na severu pa vinorodna Trška gora, ki se ravno na pomlad predstavlja z novim turističnim produktom Odprte zidanice. In kaj vse biva med temi mejami? To si bo moč ogledati v prispevkih v prihajajočih 23 tednih. Prav je, da smo ponosni na rodno mesto in na vse naravne ter kulturne znamenitosti, ki predstavljajo našo dediščino in tvorijo zgodovino.

V sodelovanju s Televizijo Vaš kanal predstavljamo triindvajset prispevkov pod skupnim naslovom Doma je lepo.

V oddajah se predstavljajo vse krajevne skupnosti v naši občini, predstavili bomo krajane posameznih območij, anekdote iz različnih časov in prostorov, spominjali se bomo minulih časov in izpostavili nove priložnosti, ki so nastale v zadnjem obdobju. Ob ogledu oddaj boste lahko odkrivali danosti novomeške občine in morda tudi sami spoznali, koliko je v resnici neznanih in skritih kotičkov, naravnih in kulturnih lepot, gastronomskih užitkov, novih infrastrukturnih pridobitev, odličnih podjetnikov v raznoliki Mestni občini Novo mesto. Krajani vam bodo zaupali, zakaj je lepo živeti v njihovi krajevni skupnosti, dobili boste številne namige o tem, kam se lahko odpravite na izlet, katere koticke in znamenitosti obiskati, v katero gostilno zaviti, katere dogodke morate nujno obiskati, od kod izvira ime kraja in katere so večne vaške legende.

Vabljeni k ogledu video prispevkov na Televiziji Vaš kanal in na spletni strani novomesto.si ter na družabnih omrežjih.

NOVO
MESTO

doma je lepo

SPOZNAJTE 23 KRAJEVNIH SKUPNOSTI MONM

POKLON KULTURI IN KULTURNIKOM OB SLOVENSKEM KULTURNEM PRAZNIKU

Na Mestni občini Novo mesto smo se ob letošnjem kulturnem prazniku poklonili kulturi in kulturnikom ter v javne prostore razobesili posebne plakate Novo mesto kulture, pripravili smo radijsko kampanjo, k sodelovanju pa povabili ustvarjalce, ki so z udarnimi in zgovornimi zapisi prispevali h ključnemu sporočilu Mestne občine Novo mesto: Kultura živi v srcih Novomeščanov.

V Mestni občini Novo mesto smo zadnjih 30 let slovenski kulturni praznik slovesno obeleževali s koncertom Novomeškega simfoničnega orkestra, ki je v Športno dvorano Marof privabil številno publiko. V počastitev praznika so novomeške kulturne ustanove odprle svoja vrata in ponudile brezplačne ogledne razstave, obiske koncertov, predstav, literarnih nastopov.

Ker smo bili letos v povsem drugačni situaciji, smo se na občini odločili izvesti projekt Novo mesto kulture, s katerim smo počastili novomeško kulturo, njene organizacije, kulturne ustvarjalce in umetnike. Ob kulturnem prazniku je vsem kulturnikom in ljubiteljem kulture čestital župan Gregor Macedoni in ob tej priložnosti izpostavil misel: »Zaradi kulture smo Slovenci. Zaradi kulture smo ljudje.«

Projekt Novo mesto kulture je bil zastavljen večplastno skozi različne umetniške in medijske zvrsti, ki so občane spomnile na čas, ko so lahko obiskovali gledališke, plesne in filmske predstave, koncerte, razstave, literarna srečanja in se družili v kulturnih ustanovah ter na odprtih javnih prostorih. Danes lahko predstavo, koncert, razstavo ali literarni nastop v večini še vedno spremljamo zgolj virtualno. Lahko prebiramo pravo ali e-knjigo. In v tem trenutku branje in prodaja knjig beležita porast v primerjavi z drugimi kulturno-umetniškimi zvrstmi, ki so odvisne od publike v dvoranah ali odprtih javnih prostorih.

Projekt je nastal kot poklon kulturnikom in umetnikom, kulturnim ustanovam in kulturnim nevladnim organizacijam, ki so nas bogatili s svojo sporočilnostjo, pozitivno in kreativno energijo. Slovenski kulturni praznik pa je ravno pravšnji čas, da smo se spomnili vseh naših ustvarjalcev, ki jim v tem obdobju vedno ni lahko.

MESTNO JEDRO PRIVABLJA VSE VEČ PONUDNIKOV KULINARIČNIH UŽITKOV

Center Novega mesta s prenovljenim Glavnim trgom predstavlja središče dogajanja in zato postaja vse bolj priljubljena točka za odpiranje lokalov in drugih poslovnih prostorov. V letošnjem letu je mestno jedro tako postalo bogatejše za Solatni bar & smoothies in D@oživet plac PolaBekera, na novi lokaciji pa je moč najti tudi Frizerski studio Trim in prodajalno Polzela.

Nasproti arkad na Rozmanovi ulici najdete sodobno opremljen **Solatni bar & smoothies**, kamor lahko od ponedeljka do petka skočite po raznovrstne solate, sadne napitke in mesne jedi, za njihovo pripravo pa pohvalno uporabljajo tudi lokalne sestavine.

Nedaleč stran se na Glavnem trgu 22 nahaja vhod v **Frizerski studio Trim**, ki se je pred kratkim preselil tja s prenavljajočega se Glavnega trga 2. Vedno nasmejani lastnik Simon vam bo z veseljem svetoval glede nove pričeske in nudi prijetno družbo. S Prešernovega trga je višje na Glavni trg poslovalnico prenesla tudi **Polzela**, ki z lično izložbo prepriča, da je v njihovo prodajalno vredno vstopiti.

Ko se boste odpravili iz mestnega jedra v smeri proti Ločni, lahko zavijete v Ulico talcev, kjer najdete svojstveni **D@oživet** plac **PolaBekera**, ki deluje pod taktirko Polone in Simone, dveh mladih dam z veliko ljubeznijo do peke z drožmi. Ponujata številne pekovske izdelke, v prihodnje pa bosta svoje prostore razširili tudi na zunanjo teraso, kjer bo mogoče uživati v okusnih umetninah izpod njihunih rok.

Solatni bar

Frizerski studio Trim

arhiv PolaBekera

PolaBekera

Hristijan Sazdov

Polzela

ZA OBČANE NA VIDIKU NOVA STANOVANJA, ZA OBISKOVALCE RAZGLEDNA PLOŠČAD

Na Mestni občini Novo mesto nadaljujemo z urejanjem cestnih, parkovnih in zelenih površin, sredstva pa premišljeno vlagamo tudi v reševanje stanovanjske problematike in v razvoj turističnega potenciala Novega mesta. Stremimo k ustvarjanju okolja, kjer bodo občani slišani in zadovoljni, obiskovalci pa navdihnjeni s čudovitimi vtisi iz našega mesta.

V PODBREZNIKU BODO NA VOLJO NOVA NAJEMNIŠKA STANOVANJA, NA CIKAVI PRENOVA GOSPODARSKE CONE

V Podbrezniku in na območju Brod - Drage bo v prihodnjih letih na voljo več kot 400 **najemniških stanovanj**. V Podbrezniku bo zraslo pet novih blokov. Gradnjo dveh blokov načrtujemo na Mestni občini Novo mesto, medtem ko bo Stanovanjski sklad Republike Slovenije (SSRS) zgradil tri bloke. 200 novih stanovanj, med katerimi bo 30 oskrbovanih stanovanj, bo SSRS gradil tudi na območju Brod-Drage, poleg stanovanj pa bo mogoče pridobiti tudi **57 zemljišč za gradnjo hiš**.

S pomočjo evropskih sredstev bomo **prenavljali poslovno industrijsko cono na Cikavi**. Prenova vključuje rekonstrukcijo ceste, gradnjo meteorne kanalizacije in rekonstrukcijo plinovoda, v sklopu projekta pa bomo območje tudi komunalno opremili. Z deli bomo začeli v letošnjem letu, zaključili pa predvidoma v februarju 2022. Načrtovano je tudi urejanje cestne povezave cone s 3. razvojno osjo.

PRED GRADNJO 3. RAZVOJNE OSI UREJAMO KROŽIŠČE »TABLETKA« IN JUŽNO ZBIRNO CESTO

V začetku februarja so se začela dela za **razširitev krožnega križišča »Tabletka«** na Andrijaničevi cesti, kar predstavlja pomemben dosežek naših prizadevanj za posodobitev s prometom vse bolj obremenjenega območja. Z izvedbo projekta, ki se bo zaključil predvidoma junija 2021, bo tam izboljšana pretočnost vozil, posledično pa bo dosežena tudi prioriteta prometna ureditev mestne vpadnice pred začetkom predvidene gradnje odseka 3. razvojne osi.

Razbremenitev prometa se obeta tudi v Šmihelu, saj so **v izdelavi občinski podrobni prostorski načrt in strokovne podlage za 1,8 km dolgo južno zbirno cesto**, ki bo povezala Šmihelsko cesto z Belokranjsko cesto. Po gradnji južne zbirne ceste, ki se načrtuje v letu 2024, se bo cesta pri priključku Maline navezala tudi na 3. razvojno osjo.

TURISTIČNO INFRASTRUKTURO NADGRAJUJEMO Z RAZGLEDNO PLOŠČADJO V KAPITELJSKEM ZVONIKU

V zvoniku kapiteljske cerkve bomo v letošnjem letu urejali **razgledno ploščad**, ki bo na višini 24 metrov nad tlemi, do nje pa bo vodilo približno 130 stopnic z dvema vmesnima platformama. V začetnem obdobju obratovanja razgledne ploščadi bomo občanom nudili brezplačen vstop. **Prenavljamo tudi leseni most na Otočcu**, ki povezuje grajski otok z levim bregom reke Krke in je priljubljena turistična točka. Sanacija, pri kateri bomo uporabili slovenski les, bo končana predvidoma sredi aprila 2021.

Izletnikom se obeta tudi **ново parkirišče pod Gorjanci**, kjer bo na voljo več deset parkirišč za osebna vozila, motorna kolesa in kolesa. Za tiste, ki bi se želeli v Gabrju ustaviti za dalj časa, pripravljamo tudi dve parkirni mesti za avtodome. Novo parkirišče pod gabrsko podružnično cerkvijo bo razbremenilo zasičeno parkirišče na Šumečem potoku in ponudilo novo izhodišče za pohod na Gorjance.

Pri Portovalu lahko obiskovalci Novega mesta že uporabljajo **ново postajališče za avtodome in parkirišče**, v sklopu katerega so urejena parkirna mesta za invalide in električna vozila. Na voljo je kar 6 parkirnih mest za avtodome, ki imajo terminal za pitno vodo

in elektriko, lastniki avtomobov pa lahko poskrbijo tudi za pravilno praznjenje odpadnih in fekalnih voda.

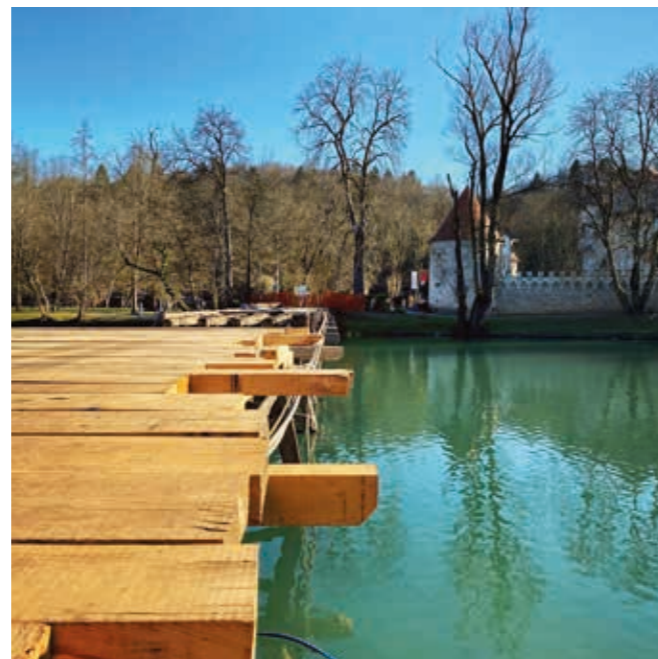
NOVOMEŠKA SPREHAJALIŠČA BODO DOBILA POMENLJIVE IZBOLJŠAVE

Med Rozmanovo ulico in ulico Prešernov trg nadaljujemo s prenovo mestnega jedra, na stopnišču, ki je povezovalo ulici, pa urejamo ploščad z ozelenitvijo. Na ploščad, kjer bodo lahko potekali manjši dogodki, bodo vodile stopnice in kaskade z rastjem, prav tako bomo nanjo umestili več dreves.

Ozelenili smo tudi pot na Šance, kjer peščno stezo do obzidja spremlja kar 46 sadik breka in skorša, ki jih je mestu podaril someščan Marko Kobe. Nekaj jih je svoj prostor dobilo tudi na Župančičevem sprehajališču, kjer prav tako izboljšujemo priljubljeno pešpot. Od razcepa poti pri Pumpnici do Cegelnice smo že uredili javno razsvetlavo, ki bo pomembna pridobitev za vse sprehajalce, kolesarje in tekače. V sklopu ureditve tretje etape bomo poskrbeli še za osvetlitev odseka priljubljenega sprehajališča med zaključkom Župančičevega sprehajališča in trgovskim centrom Rialto. Prostor za počitek bo predvidoma konec marca 2021 pripravljen tudi za starše, ki bodo lahko z lesenih tribun bdeli nad razigranimi otroki na pumptracku pri Portovalu.

Ploščad

Most Otočec

PZA

Render Kapitelj pred prenovi

Render Kapitelj po prenovi

NA VOLJO VEČ EVROPSKIH SREDSTEV ZA NOVE PROJEKTE

Konec leta 2020 je župan Gregor Macedoni z Evropsko investicijsko banko (EIB) podpisal pogodbo za sofinanciranje in pripravo projektne ter druge dokumentacije za projekte trajnostne mobilnosti EIB ELENA. Gre za evropski mehanizem tehnične pomoči za energetska učinkovitost in trajnostno mobilnost, Mestna občina Novo mesto pa nastopa v vlogi vodilnega partnerja konzorcija. V vlogi vnovič potrjenega mesta predsednika Razvojnega sveta in Sveta JV Slovenije je župan februarja 2021 podpisal tudi dodatek k Dogovoru za razvoj razvojne regije Jugovzhodna Slovenija. Razvojni program tako obsega 28 projektov v skupni vrednosti dobrih 64,9 milijonov evrov, od tega je za sofinanciranje predvidenih dobrih 34 milijonov evrov sredstev evropske kohezijske politike.

Z obema podpisoma dosega pomemben korak pri povezovanju z različnimi subjekti ter hkrati prevzemamo pomembno vlogo pri pridobivanju evropskih sredstev. Pri projektu trajnostne mobilnosti EIB ELENA poleg novomeške občine sodelujejo tudi Mestne občine Kranj, Celje, Maribor in Murska Sobota in občine Laško, Slovenske Konjice, Zreče in Slovenska Bistrica ter podjetji Pošta Slovenije in ELES. Gre za enega pomembnejših mehanizmov sofinanciranja ukrepov na področju trajnostne mobilnosti v Mestni občini Novo mesto, ki se bo izvajal v štirih letih. Prednostne naloge v naši občini, ki jih bomo v sklopu tega urejali, so sklenitev kolesarskega omrežja v Novem mestu in projekti, vezani na električno mobilnost. Vrednost sofinanciranja celotnega konzorcija je nekaj več kot 2,6 milijona evrov.

V sklopu razvoja JV regije se s podpisanim dodatkom k dogovoru uresničuje Regionalni razvojni program Jugovzhodne regije. Namen dokumenta je nov zagon izvajanja regionalne politike, predvsem pa zagotovitev financiranja za izvedbo projektov, ki so jih lokalne skupnosti in drugi deležniki prepoznali kot najpomembnejše razvojne projekte regije. V dogovor za razvoj regij je po novem vključen projekt skupne delavnice »urbanMakerspace«, katerega skupna ocenjena vrednost znaša nekaj več kot 595.000 evrov. Od tega bo na voljo približno 470.000 evrov sredstev evropske kohezijske politike. V dogovor so sicer že vključeni nekateri projekti občine, med njimi projekt Poslovna cona Cikava. Njegova skupna vrednost znaša nekaj več kot 3.300.000 evrov, od tega gre za nekaj več kot 978.000 evrov občinskih sredstev in dobrih 2.300.000 evrov sredstev iz

državnega proračuna. V dogovoru so tudi trije projekti na področju trajnostne mobilnosti in povezovanja kolesarskih poti med regijami, in sicer projekt Regionalna kolesarska povezava Novo mesto–Straža, projekt Regionalna kolesarska povezava

Novo mesto–Šmarješke Toplice–Škocjan in projekt Regionalna kolesarska povezava Trebnje–Mirna Peč–Novo mesto. Med projekti v dogovoru za razvoj regij je sicer tudi Prostorsko-komunalna ureditev romskega naselja Žabjak Brezje.

ODPADNO JEDILNO OLJE NE SODI V OKOLJE

V lanskem letu smo v sodelovanju s Komunalno Novo mesto uspešno predstavili projekt odpadnega jedilnega olja, pri čemer smo v kar 15 krajevnih skupnostih postavili zbiralnike odpadnega jedilnega olja ter organizirali prevzem posod za olje, ki jih je bilo možno prevzeti na sedežih krajevnih skupnosti.

Obvezno je, da doma odpadno jedilno olje zberemo v namenski posodi in ga odnesemo v rumene ulične zbiralnike. Drugačno rokovanje je prepovedano. V letošnjem letu s projektom nadaljujemo, prav tako s postavitvijo zbirnih posod za odpadno jedilno olje. Poleg obstoječih lokacij so predstavniki Komunale Novo mesto zbirne posode postavili še na Lobetovi ulici v KS Šabjovas, na Ulici Slavka Gruma v KS Drska, pri garažah pri otroškem igrišču v KS Mestne njive, na Ragogovski

ulici pri avtobusni postaji v KS Majde Šilc, v KS Mali Slatnik in pri pokopališču v KS Ločna. Zbirnih lokacij je po novem kar 21, informacijo o vam najbližji lahko pridobite tudi na www.ojo.si.

»Projekt je bil prijavljen na javni poziv LAS Dolenjska in Belakrajina ter je prek programa CLLD sofinanciran s sredstvi Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja.«

STE VEDELI?

• Obstaja podatek, da 1 liter olja onesnaži 1000 litrov vode, saj na gladini vode tvori tanko nepropustno plast, ki otežuje kroženje kisika med vodo in zrakom.

• Zlivanje olja, ki ostane pri peki krofov, v odtok ali stranišče lahko povzroči resne težave in škodo naravnemu okolju, odtočnim cevem in čistilnim napravam.

• Odpadno jedilno olje moti proces naravne razgradnje: če ga odvržemo med biološke odpadke, na kompost ali drugam v naravo, ga morajo mikroorganizmi razgrajevati več let.

• Prevreto olje ni biološko razgradljivo in ga je zato potrebno zbirati in odlagati ločeno. Primerno odstranjeno odpadno olje se lahko celo ponovno uporabi s predelavo v biodizel, ki ga lahko uporabimo kot gorivo, in glicerin, ki ga uporabljajo v farmacevtski industriji.

• V Sloveniji iz takšnega olja izdelujejo naravne sveče, ki so odličen nadomestek parafinim svečam.

OČISTIMO SOSESKO

Tudi letos smo z vašo pomočjo očistili Novo mesto. Hvala vsem občanom za sodelovanje!

VELIKA ČISTILNA AKCIJA KRAJEVNIH SKUPNOSTI MESTNE OBČINE NOVO MESTO

POMEMBNO JE, V KAKŠNEM OKOLJU ŽIVIMO!

Avtorji fotografij so Peter Žunič Fabjančič, Hristijan Sazdov, arhiv Knjižnice Mirana Jarca

Med Rozmanovo ulico in ulico Prešernov trg nastaja atraktivna ploščad, kjer bo mogoče gostiti manjše dogodke ter posedeti pod drevesi na ozelenelih kaskadah.

Po delni prenovi prometne ulice Ob Težki vodi se lahko zapeljete po razširjenem cestišču ali sprehodite po novem pločniku.

Sredi Glavnega trga je svoje mesto našla razstava Evropska sredstva povezujejo, Novo mesto pa je na njej zastopala fotografija prenovljenega Kandijskega mostu.

Predstavnica vinorodnega Novega mesta je v mestnem jedru na praznik ljubezni prestala tradicionalen valentinov rez.

Na rotovžu se je odvilo sproščeno srečanje med ministrico za Slovence v zamejstvu in po svetu dr. Heleno Jaklitsch, županom Gregorjem Macedonijem in repatriirano venezuelsko družino Hočevnar, ki prebiva v našem mestu.

Pomladni žarki že prebujajo Novo mesto in Krko v njunih najlepših barvah.

Vijugasta pot do Srebrnič je s sanacijo cestišča postala bistveno bolj varna in prijetna za vožnjo.

Sprehajalce na Šance ne vabi več samo srednjeveško obzidje, temveč tudi novi dreved avtohtonih drevesnih vrst breka in skorša.

Junakom 3. nadstropja smo se ob mednarodnem dnevu otroškega raka poklonili z zlato projekcijo na Knjižnico Mirana Jarca.

Vsako soboto in nedeljo se lahko med 9. in 19. uro odpravite na Trško goro v Odprte zidanice, kjer vas bodo prevzeli čudovita narava in osupljivi pogledi na dolino.

Odličen predstavnik trajnostne mobilnosti, novomeški Leon, je doživel preobrazbo in se odel v barve mesta situl.

Novo mesto je v sklopu obiskov civilnih štabov obiskal predsednik Republike Slovenije Borut Pahor, ki so ga sprejeli župan Gregor Macedoni, direktorica občinske uprave dr. Vida Čadonič Špelič in poveljnik Civilne zaščite Republike Slovenije Srečko Šestan.

Županu Gregorju Macedoniju je bil po uspešnem vodenju zaupan še en mandat vodenja Razvojnega sveta regije Jugovzhodna Slovenija.

Župan Gregor Macedoni je na delovnem srečanju gostil državno sekretarko z Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti Matejo Ribič, osrednja tema sestanka pa so bili načrti z domom starejših občanov in druge infrastrukture za socialno-varstvene programe v Novem mestu.

JANEZ PENCA, ČASTNI OBČAN MESTNE OBČINE NOVO MESTO ZA LETO 2020

»ŠPORTNI NAČIN ŽIVLJENJA NAS NAUČI DISCIPLINE IN VZTRAJANJA PRI DELU ZA ODDALJENE CILJE. VARUJE NAS PRED IMPERATIVOM INSTANTNOSTI VSEGA.«

Novomeščan Janez Penca je svoje talente dokazal kot atlet, učitelj, prevajalec, založnik, pisec; težko pa ga opredelimo le z eno besedo. Je namreč mnogo, mnogo več. In eden tistih ljudi, ki kmalu seže človeku pod kožo. S svojim stasom, razmišljanjem, odnosom do vsega, kar ga obdaja. Pogosto pretirano skromen, a vedno pronicljiv in prijeten sogovornik. Njegove besede in miselne povezave te nehote popeljejo na mesta, kjer še nisi bil. Naj gre za vrhunski šport ali odlično knjigo. Njegovo mesto je povsod.

Naziv častnega občana Mestne občine Novo mesto je največje priznanje, ki ga lahko dobiš v naši občini. Kaj vam osebno pomeni, vas je presenetilo?

Presenečenje je bilo popolno. Moje sodelovanje v javnem življenju je bilo naraven odziv na življenjske okoliščine in brez posebnega načrta. Priznanje je zame presežna nagrada in znamenje, da se je moje polstoletno sodelovanje v javnem življenju vendarle dotikalo ljudi. Še posebej sem ga vesel, ker ob vsem, kar sem ta leta počel, nikoli nisem pomislil, da bi bilo to lahko zasluga ali dosežek, vreden javne pohvale. Nikoli si nisem mislil, da bom na tako močan način doživel potrditev pravila, da so najlepše stvari v življenju največkrat stranski produkt nečesa drugega.

Kako zgodaj ste ugotovili, da je šport vaša ljubezen in da mu boste posvetili lep del svojega življenja?

Kot 11-letnega dečka so me navdušili televizijski prenosi atletike z Olimpijadi leta 1960. Takrat mi je oče na vrtu pomagal narediti skakališče za skok v višino. Dve leti pozneje sem že hodil na Stadion bratstva in enotnosti in se z vrstniki igral atletiko. Pozneje je vso to mladež pod svoje okrilje vzel naš učitelj telovadbe in slovenski rekorder v metu kopja Marjan Špiler. O svoji atletski prihodnosti nisem delal nobenih

načrtov, vse je potekalo bolj ali manj kot »nestrukturirana igra«. In tako je bilo najbolj prav.

Atletika je imela skozi zgodovino v dolenjski prestolnici vedno pomembno vlogo. Glede na to, da gre za bazični šport, je zagotovo odločilno vplivala na razvoj številnih mladih v Novem mestu in širše.

Največ zaslug za to, da se je atletika tako dobro ukoreninila in trajno živi v Novem mestu, imajo učitelji športne vzgoje, ki so bili tudi sami atleti. Jože Glonar, Igor Penko, Jelka Hude, Martin Zaletelj in Marjan Špiler, zlasti slednji, moj prvi trener, so bili v svojem času vsi vrhunski atleti, državni reprezentantje. Ko naštevam imena, hočem povedati, da smo bili v 60. letih prejšnjega stoletja mladi atleti v stiku z ljudmi, ki so atletiko poznali iz prve roke in so kot učitelji imeli zasluge, da je atletika kot temeljni šport koristila tudi drugim panogam.

Športna publicistika je na svoj način zelo specifična. Športniki se ponavadi veliko raje ukvarjajo s športom, kot pa berejo o njem. Kaj vas je gnalo, da ste toliko pisali o atletiki, o športu na splošno?

V 70. letih prejšnjega stoletja me je urednik *Dela* šport Evgen Bergant povabil,

da sem za ponedeljkovo športno izdajo pisal o atletiki, predvsem o najboljših svetovnih atletih. Gradiva je bilo veliko, imel sem naročene dve britanski, dve ameriški in po eno francosko, nemško in rusko revijo. K *Dnevniku* me je povabil urednik Jože Pogačnik. To je bila bolj slikovita stran atletike, največkrat sem upodabljal portrete najboljših olimpijskih zmagovalcev in svetovnih rekorderjev.

Leta 1987 sem napisal knjigo *Trideset tisoč korakov*, priročnik za treniranje rekreativnega teka in maratona. Izdal sem še priročnik za treniranje triatlona *Plavaj, kolesari, teci* ter knjigo *Treniraj trdo, zmaguj z lahkoto*, ki govori o tem, kako svoje uspehe kujejo kenijski tekači. Za DZS sem prevedel enciklopedijo *150 športov* *Pravila iger* in knjigi *Hoja za zdravje in moč* ter *Šport in medicina*.

Vse to in še kaj sem prevedel, napisal in objavljaval z veseljem, ker sem imel občutek, da veliko ljudi želi v svoje življenje spet povabiti gibanje, ki so ga dotlej vedno bolj nadomeščali s premikanjem. Slovenci namreč med vsemi Evropejci največ zaslužka namenimo svojemu največjemu prijatelju, osebnemu avtomobilu.

Mnogi atleti menijo, da je tek na 400 metrov najtežja atletska disciplina, cel krog šprinta, na koncu športnik še

komaj diha. Vi ste vmes še preskakovali ovire. Zakaj ravno ta disciplina?

Disciplina 400 metrov z ovirami je izrazito anaerobna, kar pomeni, da je tako intenzivna, da z dihanjem mišicam ne moremo preskrbeti toliko kisika, kolikor bi ga potrebovale za dobro delo. Noge postajajo težke, stegna pečejo, v takih razmerah se trudiš ohranjati hitrost, na poti pa so še ovire. Trudiš se, da ti ne bi porušile ritma, in to lahko dosežeš le z gladkim tekom prek njih. Ovir ne smeš preskakovati, to ne pelje nikamor. Preprosto moraš z nogami narediti prostor za oviro, ki ti pride na pot. V takih razmerah se tehnika prehoda prek ovire začne rušiti. Moj trener dr. Šturm me je v tek na 400 metrov z ovirami usmeril zaradi sproščenega sloga teka. V tej disciplini sem bil trikrat državni prvak in 16-krat državni reprezentant, za presežek pa enkrat še prvak v deseterboju.

Kakšno je bilo poslanstvo revije Vrhunski dosežek? Ste z njo želeli predvsem pomagati športnim trenerjem? Dve desetletji neprekinjene publicistike je danes že svojstven podvig.

Strokovne tematike sem se lotil v reviji *Vrhunski dosežek*, za katero sem gradiva prevajal, jih urejal in izdajal od leta 1996 do 2016. Skoraj bi lahko rekel, da ni bilo znanega slovenskega trenerja, ki ga ne bi bral. Kot zanimivost lahko povem, da je bil med naročniki revije tudi UKC v Ljubljani. Iztok Čop mi je nekoč rekel, da

ni le njen bralec, ampak tudi uporabnik. Revijo sem ves čas pošiljal tudi Ivici Kostelincu, ki je zanjo izvedel od svojega trenerja. S sestro Janico sta naredila fotografije z Vrhunskim dosežkom v rokah, mi jih poslala in pripisala, da jih lahko uporabim v reklamne namene. Ivica mi je s tekem večkrat poslal razglednico, nekoč tudi iz švicarskega zdravilišča, kjer je okrevljal po eni od operacij kolena. Njegova pozornost semeje dotaknila.

Kaj pišete sedaj? Opazil sem, da ste avtor številnih kolumn, ustvarjate tudi blog. Ko enkrat začneš pisati, zlepa ne odnehaš, mar ne?

Večina mojih objav so kritični zapisi o slovenskem odnosu do narave, ki jo uporabljamo za udejanjanje številnih civilizacijskih neumnosti, npr. štiripasovnih avtocest. Glede na število prebivalcev in velikost svoje države imamo daleč največ avtocest v Evropi. Imamo toliko avtocest kot 19-krat večja Norveška ali 16-krat večja Finska. 22-krat večja 10-milijunska Švedska ima 2050 kilometrov avtocest, mi jih imamo 793 kilometrov. Avstrija je 4-krat večja, ima 9 milijonov prebivalcev in samo 2-krat toliko avtocest kot Slovenija. 60-milijunska Italija ima 6700 kilometrov avtocest in je 15-krat večja od Slovenije. Po slovenskih kriterijih bi morala glede na površino imeti skoraj 12.000 kilometrov avtocest, glede na število prebivalcev pa kar 24.000 kilometrov!

Evropa ima zeleni dogovor, mi imamo asfaltne. Belo krajino in dolenjsko stran

Gorjancev čaka nepredstavljiva tranzitna prometna katastrofa. Če bi Belokranjci brali Otona Župančiča, bi se morda bolj zavedali, kakšen dragulj je njihova sončna deželica, in bi se gigantski avtocesti uprli.

Kaj nas uči športni način življenja? Porazi so njegov sestavni del, kot so tudi življenja sicer. Ampak tudi zato je slast zmage toliko večja.

Uči nas discipline in vztrajanja pri delu za oddaljene cilje. Varuje nas pred imperativom instantnosti vsega.

Z zmagami in porazi nisem imel nikoli težav. Poraz je neločljiv od zmage. Brez poraženca ni zmagovalca. Zmaga in poraz sta povezana s popkovino odnosa. Zmagovati moraš trezno, izgubljati pa prisebno. Tekmec nas spodbudi, da damo od sebe najboljše, kar premoremo, on ni sovražnik, ki ga je treba pokončati. In še nekaj: nič ni narobe, če se zmage veselíš, a je hkrati prav, da veš, da te zunaj stadiona čaka drugačen, pomembnejši svet.

Že leta prevajate tudi skrbno izbrane knjige s področja samouresničenja in poljudne psihologije – kako blizu vam je to področje, kako vas nagovarja?

Te knjige so največkrat stvarna literatura, ki bralca nagovarja k osmišljanju življenja. Samouresničenje je težka in odgovorna naloga. Zagovarjam ekološki odnos do narave, zato je zadnja knjiga, ki sem jo prevedel in izdal, knjiga s sicer neprivačnim naslovom *Platonovo maščevanje: Politika v dobi ekologije*. Avtor William Ophuls, starosta ekološkega gibanja v Ameriki, nam z njo nudi načrt za boljšo prihodnost planeta. Ključne besede načrta so ponižnost, zmernost in povezanost vsega z vsem. John Muir, ameriški zagovornik narave, je temeljno prvo ekologije pred več kot sto leti opisal tako: »Ko se sklonim, da bi pobral neko posamično stvar, ugotovim, da je zataknjena ob prav vse v vesolju.« Vse je povezano z vsem.

Tako kot v vaših najboljših športnih letih vaše telo ni nikoli mirovalo, tudi danes vaš um vseskozi deluje. Kakšni so vaši trenutni načrti?

Letos želim pripraviti za tisk prevod okrog 600 strani dolge knjige, ki govori o razcepjenosti človekovih možganov in o tem, kako je v zadnjih 2000 letih nagib v prid leve možganske poloble oblikoval zahodni svet. Če ne bomo s premišljenimi ukrepi dali večje veljave desni, se nam slabopiše.

Boštjan Pucej

S PROJEKTOM KAKOVOST ZRAKA SMO OSVEŠČALI O OBREMENJENOSTI ZRAKA Z DELCI PM10

Uspešno smo izpeljali projekt Kakovost zraka, katerega cilj je bil osveščanje občanov o kakovosti zraka v Novem mestu, njegov osrednji poudarek pa je bil na obremenjenosti zraka z delci PM10 in problematiki nepravilnega kurjenja v zimskem času. Občani ste na domove prejeli letake s sloganom Skupaj izboljšajmo kakovost zraka, ki ga dihamo, več strokovnih vsebin smo delili tudi na naši spletni strani.

Letak Kakovost zraka

Osrednje sporočilo, ki smo ga izpostavili na Mestni občini Novo mesto in ga želimo poudarjati tudi v prihodnje, je, da lahko naše ravnanje bistveno pripomore k izboljšanju z delci PM10 obremenjenega zraka, še posebej v času kurilne sezone. Tedaj je ključnega pomena, da kurimo v primerni kurilni napravi na pravilen način in uporabljamo ustrezno kurivo. Skozi celotno leto lahko pripomoremo k dobri kakovosti zraka tako, da se na pot odpravimo peš, s kolesom ali z javnim potniškim prometom.

Projekt Kakovost zraka je bil prvi v sklopu občinske pobude oSkrbni, ki je iniciativa za varstvo okolja in zdravja s celovitim zavedanjem o tej problematiki, pod to oznako pa bomo občane nagovorili tudi z novimi aktivnostmi, ki bodo prav tako zastopale našo željo po čistem okolju.

UTRIPAJOČE GORJANSKO SRCE

Minulo obdobje je bilo za krajanje Krajevne skupnosti Dolž izpolnjeno z dvema pomembnima jubilejema. Leta 2019 je namreč minilo 100 let, odkar so v domače šolske klopi prvič sedli ukaželjni Podgorci, in 80 let, odkar značilno vaško veduto bogati ponosna šolska stavba. Jubileja sta bila priložnost, da so Dolžani pobrskali po svoji preteklosti in поблиže spoznali krajevno zgodovino. Ta bo poslej vedno na dosegu roke, saj so Dolžani dobili prvo knjigo o svojem kraju v različnih zgodovinskih obdobjih.

Knjiga *Gorjansko srce*, pod katero se je podpisala domačinka Tanja Sluga Kobe, na enem mestu ponuja celosten vpogled v razvoj kraja od prazgodovine naprej. Pripoved o kraju in ljudeh je umeščena v širši kontekst za lažje razumevanje vsakokratnih razmer in pogojev življenja v podgorjanskih vaseh. Knjiga poleg zgodovinskega gradiva vključuje številna pričevanja krajanov – od najstarejših prebivalcev, ki so žive priče preteklosti, do dejavnih in prodornih posameznikov, ki so s svojim delovanjem v različnih obdobjih prispevali k razvoju vasi, posebna pozornost pa je v knjigi namenjena v kraju delujočim društvom. Knjiga je opremljena z arhivskim gradivom, zgodovinskimi fotografijami iz osebnih arhivov krajanov in novimi posnetki lokalnih posebnosti, ki kažejo naravne lepote vasi na robu Gorjancev. Te je prispeval ljubiteljski fotograf Joško Šimic iz Stopič.

POMEMBNA ZGODOVINSKA DEJSTVA

Zgodovinski dogodki na območju današnje krajevne skupnosti imajo težo tudi v širšem slovenskem prostoru. Na Dolžu je namreč delovala ena prvih gozdskih steklarn na Dolenjskem in prav tu je leta 1850 potekala prva zabeležena delavska stavka na Slovenskem. Med obema vojnoma je višje v gorjanskih gozdovih deloval žagarski obrat, imenovan Fabrika, v katerem so delo in skromen zaslužek našli mnogi Dolžani. Druga svetovna vojna je kraj, ki so ga okupirali Italijani, pahnila v veliko bedo. Ta je ljudi pestila vse do 80-ih let prejšnjega stoletja. Šele z vzpostavitvijo samostojne krajevne skupnosti v letu 1982 se je kraj začel razvijati. Ves ta čas je bila edina svetla točka in nosilec razvoja podružnična šola, ki ima še danes pomembno vlogo vaškega središča in ki ji je v knjigi namenjeno najboljše poglavje. Čeprav je Krajevna skupnost Dolž do nedavnega veljala za eno najslabše razvitih v Mestni občini

Novo mesto in je zaradi negativnih demografskih trendov beležila visok delež izseljevanja mladih, opuščanje kmetijske dejavnosti in staranje prebivalstva, je v zadnjih desetletjih trend popolnoma drugačen. Po zaslugi prodornih članov krajevne skupnosti se je razvila v komunalno in infrastrukturno dobro opremljeno krajevno skupnost, ki ponuja privlačen življenjski prostor.

ODPRTI ZA PRIHODNOST

Knjiga *Gorjansko srce* je za Dolž pomembno delo, ki bo kot osrednji vir informacij in pričevanj služil prihajajočim generacijam ter jim pomagal razumeti vrednost in pomen razvoja kraja tudi v prihodnje. Knjiga je skupaj z leta 2019 v središču kraja postavljeno informacijsko tablo korak v smeri odpiranja kraja obiskovalcem, ki jih tu poleg kulturne dediščine čakajo izjemne naravne danosti. Mlada sestava sveta krajevne skupnosti pa že snuje nove projekte, ki bi lahko Dolž uvrstili na turistični zemljevid Novega mesta.

Tanja Jakše Gazvoda

Ob izidu knjige je predsednik Krajevne skupnosti Dolž Martin Kobe poudaril pomen poznavanja zgodovine kraja, saj da je to pomembna dediščina. Tako so se na krajevni skupnosti odločili, da bodo po en izvod podarili vsakemu gospodinjstvu v KS Dolž. »Želel bi, da bi knjigo brali ne le kot zgodovinski dokument, temveč kot pripoved o stogi, tovarstvu, želji, upanju in trdni skupnosti. Tako so se v preteklosti uresničevali veliki projekti in tako jih na krajevni skupnosti nameravamo nadaljevati tudi v prihodnjih letih,« je še dodal.

Ob izidu knjige *Gorjansko srce* so oktobra 2020 na Dolžu pripravili slovesnost s kulturnim programom in razstavo v knjigi objavljenih fotografij Dolža z okolico, ki jih je posnel ljubiteljski fotograf iz Stopič Joško Šimic. O nastajanju in vsebini knjige so se na odru pogovarjale (z leve proti desni) voditeljica in lektorica knjige Nina Štampohar, avtorica Tanja Sluga Kobe in učiteljica na Podružnični šoli Dolž Suzana Klobučar, ki je prispevala dragoceno gradivo o zgodovini šole.

DR. IRMA ROZMAN SINUR

»PREMALO SE ZAVEDAMO ŠKODLJIVOSTI PRAŠNIH DELCEV.«

Zrak, ki ga dihamo, vpliva na naše zdravje, izpostavljenost z delci PM10 obremenjenemu zraku pa povzroča številne bolezni. V sklopu projekta Kakovost zraka, s katerim smo občane osveščali o problematiki prašnih delcev, smo se o njihovem vplivu na naše zdravje pogovarjali z Irmo Rozman Sinur, dr. med., spec. pnevmologije in vodjo Oddelka za pnevmologijo Splošne bolnišnice Novo mesto.

Kaj so PM10 delci, kdaj in zakaj so nevarni za ljudi?

Delci te velikosti lahko prodrejo globlje v pljuča kot večji delci, ki jih prefiltrirajo migtalke in dlake v nosu oziroma se ujamejo v sluz, ki jo izločajo celice zgornjih dihal. Delci PM10 lahko prodrejo najgloblje v pljuča, do najdrobnejših dihalnih poti – bronhiolov in v pljučne mešičke. Še drobnejši vdihani delci lahko prodrejo skozi membrane pljučnih mešičkov in vstopajo v krvni obtok. Njihov vpliv na organizem pa ni odvisen samo od velikosti, pač pa tudi od drugih fizikalnih

značilnosti posameznih delcev in od njihove koncentracije v zraku, hitrosti, globine dihanj ter trajanja izpostavitve. Onesnaženje zraka s trdimi delci lahko vpliva na poslabšanje ali razvoj bolezni dihal, obtočil in pljučnega raka, ki na koncu vplivajo na povečano smrtnost.

Ali se glede na vaše izkušnje ljudje zavedamo škodljivosti delcev PM10 na zdravje?

Menim, da se vsi premalo zavedamo škodljivosti prašnih delcev oziroma se o tej problematiki vse premalo govori.

Iz epidemioloških študij je razvidno, da je vpliv delcev PM10 na zdravje odvisen od koncentracije in časa izpostavljenosti. Dolgotrajna stalna izpostavljenost ima neprimerno večji vpliv na zdravje kot občasna kratkotrajna izpostavljenost večjim koncentracijam PM10. V glavnem vse opravljene epidemiološke študije kažejo na povezavo med izpostavljenostjo delcem PM10 in povečano stopnjo umrljivosti za boleznimi srca in ožilja ter dihal. Pri otrocih dolgotrajna izpostavljenost veča verjetnost za nastanek astme in ostalih alergijskih bolezni, vnetij ušes in grla ter povzroča upad pljučnih funkcij.

Kako se kažejo znaki bolezni, ki je povezana z onesnaženim zrakom? Kdo je najbolj občutljiv nanj?

Onesnažen zrak lahko vpliva na draženje oči, bronhitis, poslabšanje predobstoječe astme, poleg kajenja pa je tudi eden glavnih vzrokov za nastanek kronične obstruktivne pljučne bolezni. Izpostavljenost onesnaževalcem v okolju lahko vpliva tudi na razvoj pljučnega raka. Najobčutljivejši na slabo kakovost zraka so ljudje s predobstoječimi pljučnimi ali srčno-žilnimi obolenji, otroci in dojenčki.

Kako naj ravnamo v času preobremenjenosti zraka s prašnimi delci?

V času preobremenjenosti zraka s prašnimi delci lahko zmanjšamo izpostavljenost tako, da spremljamo

napovedi in obvestila Agencije Republike Slovenije za okolje o kakovosti zraka ter temu prilagodimo svoje aktivnosti. Ob povečani količini trdih delcev v zraku, kot sta inverzija in požar, ne odpiramo oken in uporabljamo zaščitne maske. V času največje onesnaženosti omejimo bivanje na prostem, izogibamo se zadrževanju v bližini prometnic, izberimo raje park ali gozd. Bivalne prostore prezračimo, ko je onesnaženost zraka v dnevu najnižja. Kronični pljučni in srčni bolniki naj redno prejema svojo predpisano terapijo in naj imajo pri roki zdravila za lajšanje napadov oziroma poslabšanj. Pospešen srčni utrip, pomanjkanje sape ali neobičajna utrujenost lahko napovedujejo poslabšanje bolezni, zato je potrebno pravočasno poiskati zdravniško pomoč.

arhiv Splošna bolnišnica Novo mesto

Kakšna je po vaši oceni kakovost zraka v Sloveniji in v Novem mestu?

Kakovost zraka v Sloveniji in Novem mestu spremlja Agencija Republike Slovenije za okolje, ki objavlja letna poročila – zadnje je bilo objavljeno za leto 2019, ko so opažali podobno raven onesnaženosti s PM10 delci kot v prejšnjih letih. Višje vrednosti teh delcev so beležili predvsem v prvih dveh mesecih leta, ko je bilo več temperaturnih obratov, ki negativno vplivajo na zmožnost razredčevanja izpustov. V zadnjih letih beležijo trend

zniževanja izpustov v urbanih središčih, kar pripisujejo zmanjšanju izpustov s strani industrije, medtem ko se na kmetijsko podeželskih merilnih mestih izpusti niso pomembno zmanjšali, kar pripisujejo ogrevanju pretežno z lesno biomaso in uporabi zastarelih peči. Glede na poročilo je kakovost zraka v Novem mestu primerljiva z drugimi slovenskimi mesti. Najvišje koncentracije delcev PM10 so v letu 2019 zabeležili na merilnem mestu v Bršljinu, najnižja povprečna raven delcev PM10 pa je bila zabeležena na merilnem mestu v Kandiji.

Se v času preobremenjenosti zraka z delci PM10 srečujete z več primeri, kjer so PM delci razlog za obolenje?

V času preobremenjenosti zraka z delci PM10 prihaja do pogostejših poslabšanj stanja pri ljudeh s predobstoječimi pljučnimi ali srčno-žilnimi obolenji, kar pa sovпада tudi s pogostejšimi respiratornimi virusnimi okužbami, ki prav tako povzročajo poslabšanja bolezni.

Mestna občina
Novo mesto

Drage občanke, cenjeni občani!

Iskrene čestitke ob občinskem prazniku Mestne občine Novo mesto. Tudi 656 let po ustanovitvi našega mesta smo priča razvoju, ki temelji na bogati tradiciji. Zavedamo se novomeške kulturne in zgodovinske vrednosti, ter smo ponosni na naše domače okolje.

Ob tem, ko se ob občinskem prazniku radi ozremo v preteklost, na vse znamenite ljudi, ki so nas oblikovali, naj nam bodo v navdih ljudje sedanosti, ki skupaj z vsemi nami pišejo pozitivne zgodbe, nas bogatijo s svojimi izkušnjami in tudi v težkih preizkušnjah s pravimi zgledi kažejo pot.

Bodimo solidarni do drugih, predvsem pa cenimo vse, kar imamo.

Župan Mestne občine Novo mesto
Gregor Macedoni

ZAVOD NOVO MESTO PREDSTAVLJA KOPICO NOVIH AKTIVNOSTI

Jošt Gantar

Dom je tam, kjer je srce, in naša srca so že dobro leto več ali manj doma doma. Morda ste imeli srečo, da ste odkrili številne lepe kotičke naše mestne občine, občutili vsakodnevno spreminjanje narave in menjavanje letnih časov, kar sicer, ko smo polno vpeti v vročičen tempo življenja, ostaja komaj zaznavno, neopaženo in neobčuteno. Doma je lahko tudi zelo lepo. In dom tu in tam potrebuje vso našo pozornost.

V Zavodu Novo mesto smo čas prekinitve športnih in kulturnih aktivnosti izkoristili za notranjo reorganizacijo in urejanje objektov, s katerimi upravljamo, ter se pripravili za čas, ko bomo lahko zopet aktivno tvorili mestni vsakdan.

VABLJENI NA RUDOLFOVE TEDNE ŠPORTA

V drugi polovici februarja smo ob upoštevanju vseh ukrepov in z njimi povezanih omejitev ponovno odprli vrata športnih objektov, saj so se vanje

vrnile mlajše in članske selekcije ter začele s treningi po načrtanih urnikih.

V pomladnih mesecih vas vabimo k udeležbi na 14. Rudolfovih tednih športa. Gre za sklop različnih športnih dejavnosti, ki jih organiziramo v sodelovanju z novomeškimi športnimi društvi, da bi predstavili njihove dejavnosti širši javnosti. Dejavnosti bodo potekale v aprilu in maju na različnih prizoriščih, od športnih dvoran do obrežij reke Krke. Želimo ponoviti uspeh projekta iz leta 2019, ko je v sklopu 13. Rudolfovih tednov športa sodelovalo rekordnih 19 organizacij: Kolesarski klub Adria Mobil, Društvo upokojencev Mali Slatnik, Športno društvo Bushido, Ribiška družina Novo mesto, Ženski košarkarski klub Krka, Atletski klub Krka, Ženski odbojarski klub TPV Volley, Društvo paraplegikov Dolenjske, Bele krajine in Posavja, Košarkarski klub Krka, Boksarski klub Boxeo, Športno rekreativno društvo Fit klub, ŠD Otroška nogometna šola Portoval, Triatlonski klub Novo mesto,

Moški rokometni klub Krka, Ženski rokometni klub Krka, Namiznoteniški klub Krka, Kegljaško društvo Vodnjak, Športno društvo SU in Društvo upokojencev Podgorje Stopiče.

S toplejšimi pomladanskimi meseci se odpira več možnosti za različne aktivnosti na prostem, tudi za sproščene izlete po Novem mestu ter njegovi bližnji in širši okolici. Za vas smo izbrali nekaj idej za popestritev prostega časa, ki so tudi sicer med obiskovalci mesta zelo priljubljene.

ZOPET NA VOLJO IZPOSOJA PLOVIL PO KRKI

V sklopu projekta Krka ŽIVI!, ki ga že nekaj let izvajamo v Zavodu Novo mesto, bomo odprli sezono na reki Krki. Med drugimi aktivnostmi bo pod skupnim sloganom *Z vesli po Krki* na mestni plaži na Loki na voljo izposoja plovil. To smo vzpostavili lani poleti in verjamemo, da so Novomeščani dodobra spoznali novo ponudbo za vroče poletne dni.

Obiskovalcem bo tudi letos na voljo petnajst supov in trije leseni čolni, s katerimi se bodo lahko popeljali po Krki in mesto spoznavali tudi z vodne gladine. Plovila bodo že v začetku maja namenjena posameznikom, pripravili pa smo tudi pakete za vadbo različnih skupin.

POMLADNI FESTIVAL SEM GLASBA, SEM MESTO BO ZAŽIVEL TUDI LETOS

Kar nekaj vsebin načrtujemo tudi na področju kulture, še posebej pa vas želimo povabiti na pomladni festival, ki ga že šesto sezono pripravljamo v Zavodu Novo mesto. Gre za 6. festival *Sem glasba, sem mesto*, ki bo potekal od 24. do 29. maja na različnih lokacijah v Novem mestu. Letošnji koncertni sklop je posvečen flamenku, vročekrvni glasbi in plesu, ki nas bosta popeljala po drugih koncih sveta. Obiskala nas bodo velika ustvarjalna imena; Vanesa Aibar, Mojca Zlobko Vajgl, Nairuz & Urška Centa ter prefinjeni poustvarjalci španskega klasičnega repertoarja Camerata Flamenco Project.

NA OGLED VABI TUDI MUZIKA EKLEKTIKA

Vse ljubitelje glasbe vabimo tudi, da spremljate spreminjanje epidemioloških ukrepov glede izvajanja koncertov, saj smo pripravili glasbeni cikel *Muzika eklektika*, 12 koncertnih večerov skozi vse leto, ki se odvijajo v KCJT in ponujajo resnično širok spekter glasbe za sladokusce. S koncerti pričnemo takoj, ko bomo odprli že kar lep čas zaprta vrata Trdinove dvorane.

OTROCI VABLJENI NA GLASBENO PREDSTAVO ČUK SE JE OŽENIL V AMERIKO

V lastni produkciji smo pripravili glasbeni projekt *Čuk se je oženil ... v Ameriko*, otroško izobraževalno glasbeno predstavo, ki na igriv način predstavi možnosti interpretacije glasbe, tako da iz nje nastane povsem drug žanr. Izvajali jo bomo v sklopu otroškega programa in kulturno-umetnostne vzgoje, dela kulturne ponudbe, ki sta tudi povsem pripravljena za ponovno odprtje.

SPLETNI OGLED PREDSTAV V RUBRIKI POGLEJMO ŠE ENKRAT

Čuk se je oženil ... v Ameriko je na ogled tudi v naši spletni rubriki *Poglejmo (še) enkrat* (www.kcjt.si), prav tako pa si v rubriki poleg predstav drugih producentov po izboru uredništva lahko ogledate odlomek iz opere *Julija*, ki smo jo v Zavodu Novo mesto v lastni produkciji na oder postavili pred dobrim letom dni. Naj vam bo spletni ogled v malo pokušino in v povabilo, da si pridete predstave ogledat v živo, ko bodo zopet del našega rednega prireditvenega programa.

ZA VSE LJUBITELJE GLEDALIŠČA

Trdinova dvorana nestrpnno pričakuje tudi vse ljubitelje gledališča. V letošnjem spomladanskem programu na novomeške uprizoritve čakajo predstave Florian Zeller: *Sin* (Mini teater), Elaine Murphy: *Ljubi moj* (Slovensko ljudsko gledališče Celje), Jure Godler & Tilen Artač: *Stand-up* in Neda R. Bric: *Dr. Prešeren* (Prešernovo gledališče Kranj).

NA OGLED RAZSTAVA KRKA SKOZI MOJE OČI

Mestni sprehajalci ste vabljeni tudi k ogledu razstav v Galeriji Kocka. Trenutno je na ogled fotografska razstava *Krka skozi moje oči*, nagradni natečaj Ribiške družine Novo mesto, v sredini junija pa vas po trenutnih načrtih tamkaj čaka prav posebno presenečenje.

ZA LJUBITELJE GLASBE

Na koncu dneva, ko prijetno utrujeni sedete na kavč in si vzamete čas za svoj pametni telefon, pa je prava priložnost, da ošvrknete tudi našo online glasbeno zbirko *KOOB Sessions*. V njej najdete kratke koncerte iz Galerije Kocka, prirejene prav za to priložnost, in prisluhnite lokalnim glasbenim skupinam, kot so Generacija Rudolfovo, MRFY, Generator, Tretji kanu, Luto, PO Krka & Tilen Artač, Corcoras, Mirko Grozny, El Kachon, Ana Čop in Thillo Seevers, prav za nedeljsko popoldne pa vas tam čaka Ansambel Pogum. Zbirko najdete na kanalu YouTube: www.youtube.com/koobsessions.

Seveda si vsi želimo vrnitve v bolj sproščene čase, vsekakor pa sta varnost in zdravje vseh udeležencev in izvajalcev programov na prvem mestu. Vse zgoraj naštetih aktivnosti smo v Zavodu Novo mesto pripravili za izvedbo in prav tako preučili možnosti različnih protokolov glede na spremembe, ki jih lahko prinesejo ukrepi v zvezi z epidemiološkimi razmerami.

Veselimo se pomladi v srcu in s srcem tudi tam, kjer si zažvižgamo »Grem domov v Novo mesto«.

Z NOVIMI IZZIVI NAD EPIDEMIJO

Boštjan Pucelj

Zunanji projektor za mapiranje stavb predstavlja novost za izražanje novomeških kulturnih institucij in posameznih kulturnih ustvarjalcev.

Epidemija je globoko zarezala na področje kulture, kar je zaznamovalo tudi delovanje Knjižnice Mirana Jarca v lanskem letu. Kljub vsemu pa smo se knjižnice znale prilagoditi nastali situaciji in organizirati delo tako, da smo v letu 2020 dokaj običajno poslovale in opravljale svoje poslanstvo. Že v pomladnem delu smo splošne knjižnice namreč NIJZ predlagale jasne in življenjske smernice za obratovanje splošnih knjižnic v času epidemije. To nam je omogočilo, da v drugem valu neprekinjeno obratujemo in izposojamo gradivo.

OD 8. MARCA VSTOP V KNJIŽNICO ZOPET MOGOČ

Od 8. marca 2021 lahko obiskovalci ob doslednem upoštevanju zaščitnih ukrepov spet vstopite v knjižnico in samostojno pregledujete gradivo na knjižnih policah. Hkrati se v knjižnici lahko nahaja do 30 oseb, še vedno pa imate možnost z minimalnim stikom prevzeti naročeno gradivo pri glavnem vhodu v knjižnico. Prebivalcem osmih novomeških krajevnih skupnosti lahko naročene knjige po želji dostavijo prostovoljci Novomeške kolesarske mreže. Za učenje sta na voljo čitalnici na Oddelku za odrasle in Velika čitalnica na Študijskem oddelku, pred uporabo pa se je potrebno zglasiti pri izposojevalnem pultu, kjer dobite nadaljnja navodila. Možna je tudi izposoja časopisov in revij, časopisna čitalnica pa zaenkrat ostaja zaprta. Krajevne knjižnice delujejo po rednem obratovalnem času, prav tako po ustaljenem urniku vozi bibliobus.

NOVOMEŠKA KNJIŽNICA V LETU 2020

Izposoja knjižničnega gradiva je najbolj pričakovana in najbolj uporabljena knjižnična storitev. Če leto 2020 v novomeški knjižnici ocenjujemo po tem, smo poslovali dokaj primerljivo letu 2019, saj je skupna statistika primerljiva z lansko. Uporaba e-knjig in e-virov se je v letu 2020 podeseterila, močno se je dvignila tudi uporaba spletnih storitev knjižnice (spletni vpis, spletno podaljšanje članstva, naročanje gradiva prek spletne in mobilne aplikacije). Zaradi prepovedi prehajanja občinskih mej beležimo padec izposoje fizičnih knjig v matični knjižnici, posledično pa sta toliko višja obisk in izposoja fizičnih knjig v krajevnih knjižnicah in potujoči knjižnici.

BRANJE VEDNO BOLJ PRILJUBLJENO

Največ se izposojajo knjige za prostočasno branje, kjer so bile v ospredju knjige s seznama lanske bralne značke za odrasle, katere tematika je bila Mladost na stopnicah. Bralno značko za odrasle je opravilo največ ljubiteljev branja doslej, in sicer 175. Opazili smo, da je bralcev še veliko več, a niso oddali bralne zbirke z odgovori na vprašanja v povezavi s prebranimi knjigami, zato njihove udeležbe nismo zabeležili.

Zaradi pomanjkanja osebnega stika z uporabniki in onemogočenega vstopa v knjižnico se je spremenila tudi

struktura uporabnikov. Predvsem ni več družinskih obiskov, otrok in mladine, zato se tudi v manjšem obsegu izposoja gradivo za predšolske otroke. Uporabniki v tem času pogosto izbirajo knjige prek kataloga COBISS, zato največkrat izberejo avtorje in zvrsti, ki jih že poznajo, saj je brez osebnega stika in svetovanja knjižničarjev težko izbirati med knjigami, ki jih ne poznajo.

Bistveno se je spremenila vloga knjižnice kot tretjega prostora. Pred epidemijo je bila knjižnica pomemben nevtralni družabni prostor, dostopen vsakomur, kjer so se obiskovalci počutili domače in prijetno. Mnogi so v knjižnici preživljali svoj prosti čas, se srečali s prijatelji in znanci, prebirali časopise, se udeleževali dogodkov, mladi pa so se skupaj učili in delali domače naloge.

SELITEV V SPLETNA IN DRUGA OKOLJA

Kljub epidemiji si prizadevamo ohraniti vlogo stabilne in zaupanja vredne ustanove, ki odslužava in aktivno sooblikuje sodobno družbo. Iz omenjenega razloga smo ob knjižnični program in vsebine, ki so bile prej uporabnikom dostopne v knjižničnih prostorih, preselili v druga okolja. Večinoma na splet, kjer na ogled ponujamo zanimive dogodke, literarne večere in predavanja v živo in posnetke dogodkov. Na lokalni televiziji vsakodnevno pripravljamo predloge za kakovostno branje ter prispevke o bralni kulturi in zanimivih domoznanskih vsebinah. Pri tem smo se knjižničarji hitro znašli in usvojili nova znanja snemanja in montaže videov, izvajanja spletnih prireditev, izvajanja referenčne službe na daljavo in podobno. Zaradi onemogočenega vstopa v knjižnico smo razstave preselili v prazne izložbe v novomeškem mestnem jedru ali na zunanje panoje. V letu 2020 smo tako pripravili 5 razstav, ki so sprehajalcem po novomeškem mestnem jedru ponudile zanimive in hkrati poučne vsebine v povezavi z zgodovino in kulturno dediščino našega kraja; razstava o Miranu Jarcu na premičnih panojih pa je mesec dni gostovala tudi v njegovem rojstnem Črnomlju. Novost je zunanji projektor za mapiranje stavb, ki ga je novomeška knjižnica pridobila kot

koordinatorica tematskega leta 100 let novomeške pomladi in predstavlja novo odprto platformo za kulturno izražanje tako knjižnice kot ostalih novomeških kulturnih institucij in posameznih kulturnih ustvarjalcev.

Epidemija je še močnejše povežala splošne knjižnice Dolenjske, Bele krajine in Posavja. Povezale smo se v neformalno programsko mrežo in začele skupaj organizirati spletne dogodke, ki si jih posamezna knjižnica sama organizacijsko in finančno ne bi mogla privoščiti. Tako skupaj uporabnikom nudimo še kakovostnejše knjižnične storitve, prilagojene njihovim potrebam.

PROJEKT 24-URNE IZPOSOJE NAROČENEGA KNJIŽNEGA GRADIVA

Osrednja novost, ki je v pripravi že dve leti, je projekt 24-urne izposoje naročenega knjižnega gradiva. Gre za inovacijo v knjižničnem prostoru, ki jo razvijamo skupaj s tehnološkim podjetjem s Ptuja in IZUM-om. Pilotski projekt financirata Mestna občina Novo mesto in Ministrstvo za kulturo RS. Gre za hitro in od delovnega časa ter lokacije knjižnice neodvisno knjižnično storitev. Uporabnik preko spletne ali mobilne aplikacije Cobiss naroči do šest enot gradiva. V novomeški knjižnici uporabniku knjige v roku enega delovnega dne pripravimo in ga o tem obvestimo po elektronski pošti. Nato ima uporabnik dva dni časa, da popolnoma samostojno in kadarkoli prevzame naročene knjige. Pilotska pametna omara s 84 predalniki je postavljena v novomeški knjižnici, oblikoval pa jo je novomeški dvojec arhitektov Natalija Zanoški in Darko Plevnik. Končni cilj projekta je vzpostavitev mreže avtomatiziranih dislociranih enot na izrazito frekventnih lokacijah (npr. nakupovalnih središčih) ali v manjših krajih brez krajevnih knjižnic. Na tak način bo slehernemu posamezniku dana možnost dostopa do knjig in branja brez izgovorov o oddaljenosti od knjižnice ali pomanjkanju časa.

Osrednja novost je pametna knjižna omara s 84 predalniki, ki sta jo oblikovala Natalija Zanoški in Darko Plevnik. Stoji v novomeški knjižnici, ločena od preostalih delov knjižnice in bo omogočala 24-urno izposajo knjig.

VAMO TAMO: ČEVAPČIČI ALI ŠTRUKLJI? OBOJE JE DOBRO!

»Kaku je lepu,« bi rekla ona in on bi se strinjal: »Ajme, baš lepo!« Ona je Klara in on Miroslav, ona Novomeščanka od nekdaj in on dobri dve leti, odkar je svoj novi dom našel v Novem mestu. Oba ga imata rada, tu delata in ustvarjata, veliko tudi z mladimi, ki jim prek novega kanala YouTube Vamo tamo sporočata: Več je kultur, večji je žur! In vsekakor tudi, da je doma lepo.

Spoznala sta se pred leti kot prostovoljca na Društvu za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto. Ko smo skupaj s strokovnjaki razmišljali, kako mladim približati pojme, kot so strpnost, medkulturnost, vključujoča družba ipd., čemur DRPD namenja vrsto svojih aktivnosti, je nastala zamisel o t. i. vlogu, torej videoposnetkih, kot jih uporabljajo vplivneži in ki jim radi sledijo prav mladi.

»Mladi večino informacij dobijo prek spleta, kjer se, kot vemo, nahaja tudi veliko izkrivljenih in lažnih novic, žal tudi nestrpnosti. Zato se nam je zdelo primerno, da jim pozitivna sporočila o sobivanju kultur v naši lokalni skupnosti in širše podamo tam in na način, ki ga raje spremljajo, torej skozi zabavo,« je prvotno zamisel orisala Tina Cigler iz DRPD, tudi koordinatorka festivala Teden kultur, ki ga je lani preprečila epidemija. A ker so nevladniki prilagodljivi, se je tudi ta ovira izkazala za novo priložnost oz. realizacijo serije izzivov Vamo tamo, ki jo podpirajo Mestna občina Novo mesto, Urad za mladino in Javni sklad za kulturne dejavnosti.

»Predvsem je veliko smeha,« na vprašanje, kako bi opisala snovanje in snemanje vlogov, odgovori Klara Golič, dolgoletna članica FD Kres in KUD Uršna sela. »Miroslav me je denimo izzval s čevapčiči. Zame kot kleno Dolenjko je čevapčič pač čevapčič, zanj kot pravega Srba pa ne oz. jih je pripravil kar pet vrst!« Klara mu ni ostala dolžna in v enem od naslednjih izzivov je zanj »skupila«, kot je Miroslav rekel dejstvu, da nekaj »skuhaš« oz. »kupiš«, pet vrst štrukljev. »Drži, prvič sem okusil mehtran in do konca življenja ga bom čutil v ustih!« se še enega kulinaričnega izziva v smehu spominja Miroslav Strniša, ki je iz srbske Sremske Mitrovice v Novo mesto prišel kot prostovoljec, tu vpisal magisterij na Fakulteti za informatiko in se zaposlil prav na DRPD, kjer med drugim skrbi za njihov mladinski center.

Miroslav in Klara vabita, da ju spremljate na kanalu YouTube Vamo tamo, kjer se vsakih 14 dni lotita novih (medkulturnih) izzivov. Gledalce vabita, da predlagajo nove. 🗣️ Jaka Šuln

»Že od začetka smo si zamislili, da bi Vamo tamo mladi tudi (so)ustvarjali, kar se sedaj uresničuje, saj nam pri montažah pomagajo študentke Višje ekonomske šole Novo mesto Tjaša, Sara in Živa. Kmalu jim zaupamo še snemanje,« je še dodala Ciglerjeva, več kot zadovoljna s prvimi dosežki. Že prvi video, v katerem je morala Klara zapeti srbske, Miroslav pa slovenske popevke, si je ogledalo več kot tisoč ljudi, ko sta igrala znano otroško igro »ime, žival, rastlina« in sta zamenjala materno jezika, pa že skoraj tri tisoč. Za pusta je bil Miroslav presenečen, da ga v Sloveniji praznujejo tudi odrasli in ne le otroci, a se je dal našemiti, njuno vzajemno šminkanje pa si je v dobrih dveh tednih ogledalo več kot štiri tisoč ljudi.

Oba prav vse vabita, da se naročijo na spremljaje posnetkov Vamo tamo in jima med komentarji predlagajo nove izzive, sicer pa načrtujeta učenje ljudskih plesov, intervjuje z zanimivimi Novomeščani drugih kultur ipd.

In če smo že pri kulturah, kako bo s Tedom kultur 2021? »Žal to ni odvisno izključno od nas. Festivala ne moremo organizirati čez noč, kot se znajo čez noč spreminjati ukrepi, kaj se sme ali ne sme. Si pa vsekakor vsi želimo, da se nastopi komikov, otroške in plesne predstave ter koncerti vrnejo na Glavni trg, da ne govorimo odlični spremljajoči balkanski, bližnjevzhodni, afriški in drugi kulinariki,« je še razkrila Ciglerjeva.

NA STEŽAJ ODPRLE VRATA TRŠKOGORSKE ODPRTE ZIDANICE

Odperte zidanice predstavljajo najnovejši atribut turistične ponudbe Novega mesta in utirajo Trški gori pot med vse bolj prepoznavne slovenske izletniške destinacije. Kos turistične pogače našega mesta si bodo tako vsak vikend odrezali trškogorski vinogradniki, ki bodo gostili pohodnike, kolesarje in ostale obiskovalce enajstih zidanic, razkropljenih po razgibani Trški gori.

Trška gora je dom mnogo zidanic, enajst izmed njih pa jih sodi v turistično ponudbo Odperte zidanice. Vsako soboto in nedeljo med 9. in 19. uro so tako za pokušanje domačih dobrot na voljo izbrane zidanice, zznano dolensko gostoljubnostjo pa bodo lokalni vinogradniki zagotovo privabljali vsevečobiskovalcev.

Kot izhodišča za popotnike izpod vznožja Trške gore služijo točke Črešnjice – Jelše, Sevno – Kmetijska šola Grm in Ždinja vas – gostilna Pugelj, kjer stojijo velike označevalne table. Ravno na teh tablah popotniki vsak vikend odkrijejo, katere izmed enajstih zidanic sprejemajo težko pričakovane obiskovalce in vabijo k

postanku. Na treh vstopnih točkah lahko začnete svoj sprehod, nato pa samo sledite prepoznavnim označbam Odpertih zidanic, dokler ne dosežete cilja, torej ene ali več zidanic – izbira je vaša. Pri zidanicah se lahko za nekaj evrov pošteno okrepite ali pa se samo naučite dihati jemajočih pogledov na dolino reke Krke.

Več informacij o Odpertih zidanicah lahko dobite na spletni strani Visit Dolenjska, na Facebook profilu Odperte zidanice ali na telefonski številki Društva vinogradnikov Trška gora 040-650-051, najbolj zgovorna bo pa zagotovo izkušnja sprehoda po vinorodni Trški gori in njenih čudovitih vinskih hramih.

ODPIRALNI ČAS | OPENING TIMES
SOB - NED | SAT - SUN | 9.00 - 19.00
INFO | +386 (0)40 65 00 51

Društvo vinogradnikov Trška Gora | Sevno 13 | 8000 Novo mesto
040 650 051 | dv.trskagora@gmail.com | www.trskagora.si

Projekt Odprte zidanice sponzorirano Mestna občina Novo mesto.
The Open Vineyard Cellars Project is co-financed by the Municipality of Novo mesto.

- 1 ZIDANICA MESTNEGA VINIČARJA
Črešnjice 114, 8222 Otočec | +386 41 849 835
- 2 VINOČOČ TEROPŠIČ
Črešnjice 21, 8222 Otočec | +386 41 537 519
- 3 VINSKA KLET COLNAR
Črešnjice 124, 8222 Otočec | +386 31 288 724
- 4 ZIDANICA LISAC
Trška gora 281, 8000 Novo mesto | +386 40 650 051
- 5 ŠOLSKA ZIDANICA
Trška gora 8, 8000 Novo mesto | +386 41 767 250
- 6 ZIDANICA PRI CERKVI KRNC
Trška gora 13, 8000 Novo mesto | +386 41 388 474
- 7 ZIDANICA VERČEK PUŠELŠANK PR BOTRI JOŽEFINI
Trška gora 186, 8000 Novo mesto | +386 41 293 497

- 8 ZIDANICA REDEK
Trška gora 150, 8000 Novo mesto | +386 41 693 177
- 9 ZIDANICA BAŠELJ DARKO
Golušnik 97, 8000 Novo mesto | +386 41 689 426
- 10 ZIDANICA PENCA
Gorenje Kamenje 64, 8000 Novo mesto | +386 41 385 540
- 11 OKREPČEVALNICA PRI DARINKI
Gorenje Kamenje 12, 8000 Novo mesto | +386 31 267 259

VSTOPNE TOČKE
entrance points
1 ČREŠNJICE - JELŠE
2 SEVNO - BAINOF
3 ŽDINJA VAS - PUGELJ

DREVESA SO NAŠI (SO)MEŠČANI. KATERO JE NAJLEPŠE?

Če je doma lepo, to seveda ne pomeni, da ne more biti še lepše. Temu načelu sledi Društvo Est=etika, ki ga je po študiju doma in na tujem ob vrnitvi v domače Novo mesto soustanovila arhitektka Natalija Zanoški. S somišljeniki, povezovanjem z občino, strokovnjaki, ostalimi nevladnimi organizacijami in z vključevanjem splošne javnosti so se že podpisali pod vrsto projektov, ki imajo skupno rdečo nit: z manjšimi in/ali večjimi posegi poskrbeti, da na eni strani ohranimo lepoto in na drugi razvijamo boljše mesto za vse. Več o estetiki nam je zaupala arhitektka Natalija Zanoški.

Ko posameznik razmišlja o domu, običajno vidi svoje stanovanje ali hišo, lastniški prostor, ki ga ureja po svojem okusu. A kot ste pred leti dejali v svojem govoru na novomeški TEDx konferenci, je naš tudi javni prostor, torej skupni del bloka, ulica, mesto itn.

Naše Novo mesto, umeščeno med mehko pokrajino gričev in reko, je vsekakor čudovito. Zato se moramo na eni strani vprašati, kako to lepoto ohraniti za znanjce in na drugi, kako mesto razvijati, da bo sprejemljivo za vse prebivalce, tudi za živali in naravo. Ko se lotevamo urejanja skupnega, so kompromisi in konsenzi nujni, saj ta prostor uporabljamo vsi, torej tudi starejši, otroci, ne nazadnje tudi mestna drevesa ... Mar ni ob prebujanju pomladi čudovito v našem mestu slišati toliko ptic? In kaj bi slišali, če dreves ne bi bilo?

Park(iri)ni teden 2020 v Novem mestu je že peto leto zapored potekal med 16. in 22. septembrom. Namesto parkiranih avtomobilov so lani poleg rednega programa izvedli delavnico za otroke, delavnico sajenja in izmenjave potaknjencev ter ulični koncert. ☺ Boštjan Pucelj

Prav mestnim drevesom je med drugim namenjen aktualni evropski projekt, v katerem Est=etika sodeluje v partnerstvu z Društvom za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto, Mestno občino Novo mesto, Gozdarskim inštitutom Slovenije in mladimi lokalnimi krajinskimi arhitektkami. Lahko poveste kaj več?

Gre za projekt CRETHINK – Co-creative RETHINKing for sustainable cities, ki združuje javno in (ne)javno oziroma občinsko/odločevalsko in civilno/nevladniško sfero, da skupaj iščeta rešitve za lokalne izzive. Danci so se denimo lotili zmanjševanja odpadkov lokalnih podjetij, italijanski Palermo bo ugriznil v svoj prometni kaos, pri nas pa smo izbrali naše (so)prebivalce v mestu, tj. drevesa.

Est=etika se je dreves lotila že v preteklosti.

Ja, leta 2017 smo bili s projektom Dihaj z mano, mestno drevje v Novem mestu uspešni na razpisu Ministrstva za okolje in prostor. Nastal je prvi popis izbranih mestnih dreves po poti od Kettejevega drevoreda prek mestnega jedra do parka na Grmu. Naredili smo ilustracije in fotografije vseh, nato smo imeli strokovni sprehod z dr. Jožetom Bavconom in mag. Blanko Ravnjak, da sta ocenila stanje vsakega drevesa in naredila predlog za vzdrževanje. Nastale so tudi brošura, razstava, imeli smo delavnico za otroke in za strokovno javnost. Popis dreves je vnesen tudi v digitalni register občin, PISO, kar je kasneje prišlo prav ostalim, ki se lotevajo teh tem. Tedaj občina še ni imela pooblaščenca župana za mestno drevje, kot ima sedaj dr. Petra Železnika.

S Petrom Železnikom ste se povezali prav v tem evropskem projektu. Čemu je namenjen?

Projektna skupina je že preučila vse odloke, zakonodajo ipd., kar vpliva na upravljanje z mestnim drevjem na občinski ravni, da bi nastal predlog pravilnika o vzdrževanju mestnih dreves, da bo lažje nadzorovati posege. Lotila se bo tudi ozaveščanja prebivalcev o drevesih: med drugim so mlade krajinske arhitektke Nika Miletič, Urška Didovič in Lara Fajfar prek Facebooka ustanovile skupino V senci dreves, prek katere že osveščamo javnost o pomenu teh zelenih velikanov med nami.

K sodelovanju vabite tudi ostale.

Ko bo tega projekta konec, bo lokalno partnerstvo, upam, obstalo, pridružio

se lahko tudi ostali. Konkretno pa zdaj Novomeščane vabimo, da nam po zgledu Evrope, kjer že leta izbirajo najlepše evropsko drevo, pomagajo izbrati najlepše novomeško drevo oz. drevo leta v MO Novo mesto. Njihovi opisi in fotografije so objavljeni na FB strani @vsencidreves, kjer lahko tudi oddajo glas za svojega kandidata.

Med drugim ste naredili tudi Tlelele. si, nenavaden vodnik po Novem mestu. Bi lahko navedli rdečo nit skozi vsaj ducat tam navedenih projektov, ki jih je izvedla Est=etika?

Z odprtimi očmi hodimo po prostoru in vedno najdemo kaj, kar bi lahko bilo še lepše ali boljše za vse. Potem iščemo, na kakšen način lahko s svojim znanjem in ljudmi, ki jih povabimo poleg, sploh kaj naredimo. Posebno problematična se nam zdi dostopnost javnih ustanov in prostorov za senzorno in gibalno ovirane.

Za seboj imate več tovrstnih uspehov.

Projekt Široko zaprte oči smo delali v letih 2018 in 2019 ob podpori Ministrstva za okolje in prostor, lani pa nas je k temu pozvalo Društvo paraplegikov Dolenjske, Bele krajine in Posavja, torej smo ostali povezani. Skupaj smo pregledali parkirišča za invalide ter iskali možnosti za manjše izboljšave. Če ponazorim s primerom: na Novem trgu imamo vrisani parkirišči za taksi in invalide osebe, pa bi ju morali zgolj zamenjati, saj je sedaj prostor za gibalno ovirane nevaren: teren nekoliko visi, je brez ograje in tik ob stopnišču. Vsi bi se morali teh zadev bolje zavedati, saj če to uredimo, smo vsi na boljšem! Spomnim se, kako sem morala v Londonu prehoditi dobre štiri kilometre s težkim kovčkom. Nisem ga niti enkrat privzdignila oz. nosila. Zakaj? Ker je javni prostor povsem prilagojen ljudem na invalidskih vozičkih.

Est=etika je med drugim sodelovala tudi z novomeškim društvom slepih in slabovidnih.

Ja, leta 2019 smo v KC Janeza Trdine izdelali prvi tipni zemljevid, ki smo mu dodali usmerjevalno tablo za vse obiskovalce. S tem smo spet vsi na boljšem, torej tudi tisti, ki so prvič tam in zdaj vedo, kje je glavna dvorana, kje so stranišča, kje je enota Javnega sklada za kulturne dejavnosti itn.

Veliko Novomeščanov je vaše društvo verjetno spoznalost.i.parkirnim dnevom.

Začeli smo leta 2015 na spodnjem delu Glavnega trga, ko je bil ta še zaseden s parkirišči in odprt za promet. Ko smo nekaj parkirišč »zasedli« in uredili kot dnevni

prostor z veliko rožami, so mimoidoči mislili, da jih prodajamo, in so se nam na široko ognili. (smeh) Zadnjih nekaj let smo pri hotelu Krka in opažamo spremembo, saj se ustavijo pri nas in pokramljamo o urejanju skupnega prostora: ali je smiselno imeti ta dragoceni prostor zgolj za avtomobile ali mogoče raje za druženja. So pa k spremembi pripomogli tudi projekti drugih društev, iniciativ, namenjenih trajnostni mobilnosti, kot so Pešfolk, Novomeška kolesarska mreža ipd.

Torej splošna ozaveščenost ...

Ja. Pa še to bi dodala: najboljši in tudi najbolj trajni so projekti, ki jih izvajamo z lokalnimi ljudmi, in ko skupaj naredimo nekaj za splošno, javno dobro. Ko smo se denimo lotili izdelave klopi ob avtobusnem postajališču Sevno v sklopu projekta Odpeljem te! V zeleno Novo mesto, so bili na Kmetijski šoli Grm prepričani, da bo klop kmalu uničena. A ker smo jo naredili skupaj z dijaki v njihovi delavnici, se to ni zgodilo, ampak je preživela. (smeh) Drug

primer je avtobusna postaja na Malem Slatniku. Sprva smo želeli prenoviti le njeno »notranjost«, pa so nam krajani povedali, da že leta zamaka streha. Potem smo nekaj prispevali mi, veliko dobili od pokroviteljev, delali smo z lokalno skupnostjo in še danes mi je lepo, ko grem mimo, saj je še vedno zgledno urejena.

Est=etika je tudi del partnerskega projekta Pozabljena polovica Novega mesta, ki želi opozoriti na pomembne ženske iz preteklosti našega mesta. Naredili ste spletno stran, imamo novo pešpot, v načrtih so tudi obeležja.

Ja, ta projekt meščani verjetno že dobro poznajo. Ob lanskem 8. marcu smo partnerji pešpot odprli, potem nam je zagodla epidemija in vrsto že dogovorjenih pohodov smo morali prestaviti. Zato smo se ob letošnjem dnevu žena odločili za projekcijo na pročelju Knjižnice Mirana Jarca. Upam pa, da kmalu dočakamo zeleno luč tudi za vodene pohode, saj je zanimanje precejšnje.

Vabljeni, da glasujete za vaše najljubše drevo v mestnem jedru Novega mesta:

- 01 – rdečelistna bukev (Kettejev drevored 5),
- 02 – divji kostanj (Novi trg 11, drevored ob Rozmanovi ulici, prvo drevo iz smeri mestnega jedra),
- 03 – hrast dob (Rozmanova ulica 19),
- 04 – ostolistni javor (Rozmanova ulica 28),
- 05 – ameriški ambrovec (Rozmanova ulica 24),
- 06 – srebrna lipa (Dilančeva ulica 1, atrij Hostla Situla),
- 07 – maklen ali poljski javor (Glavni trg 32) in
- 08 – ameriški klek (Skalickega ulica 1, desno od vhoda v Grad Grm).

Glasovanje bo do 20. aprila potekalo na strani Facebook V senci dreves, ki so jo ustvarili v sklopu projekta CRETHINK – Co-creative RETHINKing for sustainable cities. Izbrano drevo bodo predstavili na svetovni dan dreves, 27. aprila 2021.

BUTIK PONOVNE UPORABE STARA ŠOLA V NOVEM MESTU: TREND, TRAJNOST, EDINSTVENOST

Ali verjamete, da je iz rabljenih oblačil in predmetov mogoče oblikovati čisto pravi butik? V Zavodu KNOF smo oblikovali butik Stara šola. To je trgovina podarjenega, ki se od klasičnih trgovin z izdelki »iz druge roke« po Sloveniji razlikuje po tem, da predmeti, ki se prodajajo v trgovini, ne prihajajo iz tujine, temveč iz lokalnega okolja. S to, za slovenske razmere inovativno idejo, smo ustvarili prostor, kjer se spoštujejo principi, ki govorijo o nujnosti krožnega gospodarstva, prostor, kjer vemo, kaj je trajnost, in kjer sprejemamo in prodajamo rabljene izdelke ter s tem zmanjšamo količine odloženih odpadkov.

V naših butikih zbiramo, pregledujemo, obnavljamo in prodajamo rabljene predmete, ustvarjamo nove izdelke in organiziramo predavanja ter kreativne delavnice iz ponovne uporabe. Tako podaljšujemo življenjsko dobo uporabnim izdelkom, da ne končajo prehitro na odlagališču. V sklopu Zavoda KNOF delujejo takšne trgovine že v Litiji, Sevnici, Brežicah in v Krškem.

Blagovna znamka Stara šola ponuja tako vsakdanja oblačila kot tudi poslovne "outfite" in dizajnerske kose priznanih blagovnih znamk, kot so Labod, Mura, Guess, Max Mara in druge. Med pestro ponudbo se bodo našli tudi zakladi za vse, ki se želijo izraziti skozi originalen stil, in tudi za poznavalce, ki iščejo edinstvene, zbirateljske ali vintage kose.

V naših butikih bodo tako lahko našli nekaj zase vsi, ki želijo ugodno zamenjati svojo garderobo in hkrati prispevati k lepši, čistejši prihodnosti. Ob oblačilih bodo v butiku na voljo tudi uporabni ter dekorativni predmeti (svetila, vintage jedilni servisi, kristalni kozarci, knjige ...), med katerimi bo vsak kupec lahko našel tisti posebni kos, ki mu bo lepšal vsakdan.

ZERO WASTE pomeni ohranjanje vseh virov skozi odgovorno proizvodnjo, potrošnjo, ponovno uporabo in izrabo izdelkov, embalaže in snovi, brez sežiganja in izpustov v zemljo, vodo ali zrak, ki bi lahko ogrozili zdravje ekosistemov ali ljudi.

(Vir: Ekologi brez meja /Zero Waste Slovenija)

V Zavodu KNOF nas vodi vizija trajnostnega in krožnega gospodarstva*, ki podpira povezano skupnost in nova, zelena delovna mesta. Ravno zato bomo, predvidoma v juniju 2021, odprli vrata butika v Novem mestu. Stara šola Novo mesto se bo naselila na idilični lokaciji ob starem mostu, na Glavnem trgu 17. Našli nas boste v pritličju stavbe, kjer je pred časom delovala trgovina s čaji – Čajarna. Nekoliko starejši se bodo spomnili sredine prejšnjega stoletja, ko je bila tam trgovina s tekstilom Krojač. Tudi tako bomo povezali preteklost in lepšo prihodnost.

Življenjski slog, ki spodbuja krožno gospodarstvo in trajnostne načine proizvodnje ter stremi k življenju brez odpadkov ali s čim manj odpadki (zero waste*), je nastal na podlagi trenda, ki je še posebej priljubljen med mladimi. Mladi se namreč vse bolj zavedajo pomena čistega okolja, kar so pokazali z lanskimi okoljskimi demonstracijami po vsem svetu. Na lestvici zmanjševanja odpadkov (RRR model) je *odkloni* (»refuse«) pred *ponovno uporabi* (»reuse«) in *recikliraj* (»recycle«), vendar je še vedno premalo akcij in medijskih objav, ki bi spodbujale k premisleku o naših potrošniških navadah. Kot zanimivost: za velikonočno obdobje se na svetu izdelata okoli 90 milijonov čokoladnih jajčk. Koliko je še čisto neuporabnih stvari, ki jih kupimo, ker so »poceni« in »luštkane«?

Kot posamezniki lahko z majhnimi koraki veliko spremenimo. Včasih je dovolj, da soseda poučimo, zakaj je tako pomembno ločevati odpadke, da se odpravimo na obisk s kolesom ali pa kupimo rabljen pullover, ki je letos spet v trendu. Bodimo originalni in trajnostni. Zdaj je na srečo tudi to v trendu.

KROŽNO GOSPODARSTVO je način organizacije proizvodnje in potrošnje, ki temelji na delitvi, ponovni uporabi, popravilu, prenovi in recikliranju obstoječih materialov in izdelkov, kakor dolgo je to mogoče. S tem se življenjska doba izdelkov podaljšuje, zmanjšuje pa se količina odpadkov. Ko izdelek pride do konca svoje življenjske poti, se materiale, iz katerih je izdelan, v največji možni meri obdrži v gospodarstvu. Tako se jih lahko s pridom vedno znova ponovno uporabi, kar še dodatno ustvarja vrednost.

(Vir: Evropski parlament)

Si želite več informacij? Stopite v stik z nami: Zavod KNOF so.p., Cesta krških žrtev 132, 8270 Krško, knof.si, INFO@KNOF.SI, +386 (0)6 861 29 89

PAMETNO PODEŽELJE, PAMETNE VASI

Slovenija se v tem programskem obdobju in s tem tudi mi vsi, ki smo vključeni v strateško planiranje, nahajamo pred velikim izzivom. Obljubljena so precejšnja evropska sredstva, koliko teh sredstev pa bomo dejansko počrpali, bo odvisno od pravočasnosti pripravljenih in potrjenih reform in domiselnosti izdelanih projektov. Dejstvo je, da se družba spreminja. Vsa situacija s COVID-om nas je končno streznila in prisilila, da se še bolj kot pred tem zavedamo pomena zdravega in čistega okolja, vsakodnevne oskrbe z lokalno pridelano hrano ter ranljivosti tistih, ki šele vstopajo v življenje, in tistih, ki brez tuje pomoči ne bi mogli preživeti.

Tudi pri načrtovanju razvojnih vsebin na podeželju bomo morali upoštevati nove pristope. V Viziji razvoja slovenskega podeželja je podeželje opredeljeno kot privlačen kraj za delo, bivanje in prosti čas. Za to pa morajo biti ustvarjeni pogoji. Pojmu pametno mesto, ki nam je že nekako

blizu, se je pridružil pojem pametne vasi. Evropska komisija v dokumentu Action for Smart Villages opredeljuje pametne vasi kot podeželsko območje, ki temelji na digitalni, telekomunikacijski tehnologiji, inovacijah in boljši uporabi znanja. Pri tem je poudarek na socialnih inovacijah, ki pa jih v našem podeželskem okolju še ni čutili.

Na spletnem srečanju prek aplikacije Zoom, organiziranem pod okriljem združenja ELARD, ki povezuje 3000 lokalnih akcijskih skupin iz vse Evrope, so bile udeležencem v okviru »Pametne podeželske akademije« predstavljene prakse držav, ki so na tem področju že dosegle preboj. Nekateri predstavljeni primeri so bili za naše razmere morda malo nenavadni, zato pa še toliko zanimivejši. Zavedamo se, da se vsega ne da enostavno prenesti na naša tla, kljub temu pa bo potrebno razmišljati in iskati alternative. Predstavljeni so bili primeri večinoma »mehkih« vsebin, kot so zagotavljanje kakovostnega izobraževanja

s pomočjo digitalizacije; upokojske vasi in e-zdravje; vključevanje prebivalstva v energetske skupnosti; centri za zbiranje in urejanje podatkov za izboljšanje storitev na podeželju; krepitev komunikacijskih veščin vaščanov za privabljanje in pridobivanje turistov; skupnostno orientirane spletne strani in zemljevidi ...

LAS Dolenjska in Bela krajina bo konec letošnjega leta pričela pripravljati lokalne razvojne strategije za črpanje sredstev iz pristopa CLLD 2021–2027. Postavljeni bomo pred izziv, da oblikujemo vizijo in cilje ter v nadaljevanju ukrepe in kazalnike, ki jih bomo morali doseči v obdobju, ki že na začetku ni tako predvidljivo, kot je bilo preteklo. V izvajanje pristopa CLLD bodo vključeni vsi trije strukturni skladi s svojimi prioritetami in s svojimi pravili izvajanja. Z vsemi tremi pa bomo morali slediti eni viziji, zapisani v strategiji. Dane razmere nas vzpodbujajo, da sledimo novim smernicam evropskih politik in da se pri pripravi dokumentov opiramo na tuje/dobre prakse. Prednostno bodo obravnavane teme, povezane z ohranjanjem vaške arhitekture in krajine, digitalizacijo podeželja, »pametnim kmetijstvom«, socialnimi inovacijami, varovanjem okolja, mobilnostjo na podeželju, samooskrbo in obnovljivimi viri, inovativnim podjetništvom, spodbujanjem delitvene ekonomije in prehodom na zeleno, krožno gospodarstvo. Marsikaj od tega predstavlja novost v prostoru in velik preskok v primerjavi s prejšnjim programskim obdobjem. Zavedati pa se moramo, da so spremembe sestavni del življenja in napredka. Slediti jim moramo tako v mestih kot tudi na podeželju.

Vse, ki si želijo soustvarjati vizijo podeželja in s tem prispevati k napredku svoje vasi, vabimo, da spremljajo našo spletno stran www.las-dbk.si.

Canva's Stock Media

NOVO MESTO	ŽGAN APNENEČ	MAJHNA ŽUŽELKA S SVETILNIM ORGANOM NA ZADKU	PUHASTI JOPČIČ ZA NIZKE TEMPERATURE	AM. HUMORISTIČNI PISATELJ (GEORGE, 1866–1944)	RESNOBA	PRIPADNIK ELEATSKE SOLE	LIČINKA
AKVARELNA TEHNIKA							
SPODNJI DEL OLTARNEGA NASTAVKA							
TOALETNA TORBICA							
BODICA, KONICA				MITOLOŠKO BIVALIŠČE UMRLIH UPRAVNIK MUZEJA			
TRAVNIŠKA RASTLINA S PERNATIMI LISTI IN CVETI V SOCVETJIH							
REKA V SEVERNI FRANCJI, TEČE SKOZI PARIZ						DEČEK S ČUDEŽNO SVETILKO IZ 1001 NOČI	INSTRUMENTALNA SKLADBA Z VEČ STAVKI
OBNSOSNA VOTLINA							
ERIC CLAPTON					POSTAVA, RAST		
DESNÍ PRITOK Z MORAVE					KDOR GONI, VODI SLONA		
SESTAVIL: PETER UDIR	GRŠKI KIPAR (Metalec diska)	JONSKI MISLEC IZ MILETA	PO PODIRANJU DREVJA PREOSTALI DEL DEBLA	VLADAR, MONARH ČARMAN, IVO			LILIENTHAL, OTTO ŽENITOVANJE, SVATBA
TOLŠČA, MAŠČA						PREBIVALEC LOŽA SREDNJE VELIKA DIVJA MAČKA	
ČLOVEKOVO OSEBNO, ČUSTVENO ŽIVLJENJE					ŽENSKA, KI ŽIVI BLIZU KOGA ZVITEK		
INDIJSKI PISATELJ (RAJA, 1908–2006)				KEM. ELEMENT (As) STROKOVNJAK ZA ANATOMIJO			SUKANEC SL. PISATELJ (IVAN, 'Visoška kronika')
VEČJA UPRAVNA ENOTA					VRATOVINA GOROVJE NA JZ BOLGARIJE		
NEF, SONJA			IZRAŽA, DA SE KAJ NE VRNE LONDONSKA GALERIJA				HITRI TURŠKI SEL NA KONJU POPOLNA, GLOBOKA NEZAVEST
NOVO MESTO	NAŠA SOSEDNJA DRŽAVA KRILLO RIM. KONJENICE					SIN SINA ALI HČERE RIMSKA BOGINJA IZOBILJA	
NEPOKLICNI IGRALEC, LJUBITELJ					PIKA, VEJICA ... SLODNJAK, ANTON		
ANALI						NEKD. AM. LETALSKA DRUŽBA	
OKRASNA RASTLINA, TUDI VETR-NICA						TATINSKA PTICA	

ANAKSIMEN - jonski mislec iz Mileta; PIRIN - gorovje na JZ Bolgarije; VESTON - puhasti jopič za nizke temperature;

Geslo pošljite na naslov MO Novo mesto, Seidlova cesta 1, 8000 Novo mesto, s pripisom Križanka. Geslo križanke, svoje ime in priimek ter naslov prebivališča lahko pošljete tudi po elektronski pošti na kabinet@novomesto.si. Upoštevali bomo vse pravilne rešitve, ki bodo prispele do 26. aprila 2021, in med njimi izžrebali 10 nagrajencev, ki bodo prejeli priložnostna darila.

Avtor križanke: Peter Udir, foto: Jošt Gantar

Ime in priimek:

Naslov:

Iskano geslo:

NOVOMEŠKA

TRŽNICA

GLAVNI TRG

VSAKO SOBOTO

9.00 – 13.00

NOVO
MESTO

Situla

Komunala
Novo mesto d.o.o.